

iff Pensioenfonds

Jaarverslag 2023

21 juni 2024

Inhoudsopgave

1. Verslag van het bestuur	3
Voorwoord	3
Kerncijfers	5
Karakteristieken van het pensioenfonds	6
Organisatie van het pensioenfonds	8
Pensioenparagraaf	12
Financiële paragraaf	14
Actuariële paragraaf	16
Beleggingen	19
Risicomanagement	25
Governance en compliance	28
Ontwikkelingen	29
Vooruitblik	31
2. Verslag van Visitatiecommissie	32
Inleiding	32
Reactie bestuur op verslag van de visitatiecommissie	36
3. Verslag van Verantwoordingsorgaan	37
4. Jaarrekening 2023	39
Balans per 31 december	39
Rekening van baten en lasten	40
Kasstroomoverzicht	41
Toelichting algemeen	42
Toelichting op de balans per 31 december	50
Risicobeheer	58
Toelichting op de rekening van baten en lasten	66
5. Overige gegevens	75
Resultaatsbestemming volgens statuten	76
Actuariële verklaring	77
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	79
Bijlage A - Trefwoorden	84
Bijlage B - Afkortingen	86

1. Verslag van het bestuur

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag van het IFF pensioenfonds over 2023. Graag wil ik toelichten wat de belangrijkste gebeurtenissen zijn geweest in 2023. Daarnaast wil ik graag met u vooruitkijken. In 2023 is de Wet Toekomst Pensioenen aangenomen en per 1 juli 2023 van kracht geworden. Deze wet betekent verandering voor het pensioenfonds en uw pensioen in de komende jaren.

Allereerst een terugblik op de economische en financiële ontwikkelingen in het afgelopen jaar. 2023 was een vrij stabiel jaar. De financiële markten waren rustig met een stijgende rentestand. Dit ondanks de nog altijd voortdurende oorlog in Oekraïne en oplopende spanning door geopolitieke ontwikkelingen. De beleggingsresultaten waren positief. Daardoor is beleidsdekkingsgraad toegenomen tot 130,5%

De hoge prijsinflatie lijkt achter de rug. Helaas zijn we als bestuur niet in staat geweest om een indexatie toe te kennen, doordat de prijsinflatie per 1 oktober negatief was. Ook konden we niets doen aan de indexatie achterstand omdat daarvoor de dekkingsgraad te laag was. De negatieve prijsinflatie heeft wel geleid tot een verlaging van die indexatieachterstand.

In 2023 heeft het bestuur de omzetting van de beleggingsportefeuille afgerond met de introductie van een nieuw rente afdekkings fonds. Met Blue Sky Group is gewerkt aan verdere verbetering van de klant ervaring in communicatie door het aanbieden van een persoonlijk adviesgesprek bij pensionering.

Onder leiding van Mens & Kennis heeft het bestuur op de jaarlijks studiedag de toekomst van een eigen fonds geëvalueerd. Door de jaren heen is het besturen professioneler en intensiever geworden. Het vraagt meer kennis en vooral meer tijd. Als bestuur constateren we dat het steeds moeilijker wordt om bestuurs- en commissieleden te vinden, die zich naast hun baan bij IFF kunnen en willen inzetten voor het IFF Pensioenfonds.

Daarnaast heeft het bestuur in 2023 vooral veel tijd besteed aan voorbereiding op de nieuwe Wet Toekomst Pensioenen. Door deze wet verandert voor u als medewerker de toekomstige opbouw van uw pensioen. Het pensioen wordt individueler met persoonlijke spaarpotjes. De uitkeringen gaan meebewegen met het rendement op uw opgebouwde pensioenkapitaal. Als het meezit gaat uw uitkering sneller omhoog, als het echt tegenzit kan de uitkering ook enigszins omlaag gaan.

We hebben in 2023 ook een risico preferentieonderzoek (RPO) uitgevoerd onder de deelnemers. Daarbij is gekeken in hoeverre deelnemers bereid zijn risico te nemen in beleggingen, maar ook in hoeverre deelnemers dit financiële risico kunnen dragen. Op basis van de uitkomsten blijkt dat een gedeelte van de deelnemerspopulatie graag zelf willen kunnen kiezen over het te lopen risico. Maar tevens kwam uit het onderzoek naar voren dat deelnemers bij het IFF pensioenfonds staan voor solidariteit. Het gezamenlijk dragen van het risico. Samen met IFF en de sociale partners, vakbonden en OR, zijn we in gesprek over hoe de nieuwe regeling eruit komt te zien. De uitkomsten van het RPO spelen hier een belangrijke rol bij. Ook moet worden besloten hoe de nieuwe regeling uitgevoerd kan worden. Daarbij wordt ook gekeken naar andere uitvoerders dan het IFF Pensioenfonds. Als bestuur dragen we hierbij een belangrijke verantwoordelijkheid om er voor te zorgen dat besluiten over de toekomst evenwichtig zijn. Hierbij kijken we als bestuur in de eerste plaats naar de evenwichtige belangen van de deelnemers; werknemers in dienst van IFF, ex-werknemers en gepensioneerden. Maar ook de belangen van IFF worden hierin meegenomen. In 2024 zullen we uitgebreid communiceren over verdere ontwikkelingen en wat dit voor u betekent.

Als bestuur en commissies staan we voor een zeer uitdagende tijd. Ik ben dan ook zeer trots op alle betrokkenen bij het fonds, die hun tijd vrijmaken voor het besturen van het fonds. Dit doen zij vaak al jarenlang met de passie en energie die IFF kenmerkt.

Rest mij nog u namens het bestuur en alle betrokken commissies te bedanken voor het in ons gestelde vertrouwen.

Kees Wisse

Voorzitter IFF Pensioenfonds

Kerncijfers

(bedragen in duizenden euro's)

	2023	2022	2021	2020	2019
Deelnemers					
Aantal actieve deelnemers	1.061	1.094	1.099	1.066	1.064
Aantal gewezen deelnemers	1.124	1.066	975	916	867
Aantal pensioengerechtigden	571	564	557	545	532
Totaal	2.756	2.724	2.631	2.527	2.463
Pensioenactiviteiten					
Premie werkgeversdeel	13.897	14.817	12.604	10.781	9.793
Premie werknemersdeel	<u>2.300</u>	<u>2.354</u>	<u>2.209</u>	<u>2.026</u>	<u>1.897</u>
Totaal premies risico pensioenfonds	16.197	17.171	14.813	12.807	11.690
Inkomende waardeoverdrachten	601	659	537	291	294
Uitgaande waardeoverdrachten	544	1356	518	156	120
Pensioenuitkeringen	10.158	9.178	8.891	8.779	8.698
Vermogen					
Stichtingskapitaal en reserves	102.482	77.742	82.753	53.695	56.607
Technische voorz risico pensioenfonds	333.865	314.493	408.816	426.640	377.970
Dekkingsgraad					
Nominale dekkingsgraad	130,7%	124,7%	120,2%	112,6%	115,0%
Beleidsdekkingsgraad	130,5%	128,6%	117,5%	108,1%	114,4%
Vereiste dekkingsgraad volgens FTK	115,3%	114,1%	114,7%	114,5%	115,3%
Beleggingen					
Vastgoed en aandelen	153.100	143.492	154.346	137.047	125.169
Vastrentende waarden ¹	274.228	246.127	330.157	342.291	307.285
Overig, per saldo	330	204	91	104	51
Totaal	427.658	389.823	484.594	479.442	432.505
Resultaat beleggingen					
Totaal beleggingsopbrengsten	37.835	-106.402	5.126	41.420	58.548
Rendement beleggingen	9,7%	-21,6%	0,7%	9,4%	15,8%
Kostenratio's					
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (bedragen in euro's)	649	541	500	493	500
Kosten vermogensbeheer/gemiddeld belegd vermogen	0,62%	0,59%	0,56%	0,50%	0,49%
Transactiekosten/gemiddeld belegd vermogen	0,08%	0,05%	0,04%	0,04%	0,03%

¹ Inclusief beleggingen ter afdekking renterisico (vastrentende waarden en rentederivaten)

Karakteristieken van het pensioenfonds

Juridische structuur

Stichting IFF Pensioenfonds (hierna te noemen: IFF Pensioenfonds) is opgericht in 1941, heeft haar statutaire zetel in Hilversum en is ingeschreven bij het stichtingenregister van de Kamer van Koophandel te Almere onder nummer 41192479. IFF Pensioenfonds is een ondernemingspensioenfonds en is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

Adresgegevens

Correspondentieadres: Verrijn Stuartlaan 1F, 2288 EK Rijswijk
E-mail: iffpensioenfonds@montaepartners.nl

De statuten zijn laatstelijk gewijzigd op 28 december 2021.

De werkgever IFF kent een pensioenregeling bestaande uit drie componenten:

- een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling voor alle werknemers met een gemaximeerde opbouw; uitgevoerd door IFF Pensioenfonds;
- een premieregeling voor pensioenopbouw boven het bovengenoemde maximum, tot aan het wettelijk maximum; uitgevoerd door Lifesight;
- een vrijwillige netto premieregeling voor pensioenopbouw boven het wettelijk maximum; uitgevoerd door Lifesight.

Dit jaarverslag betreft uitsluitend Stichting IFF Pensioenfonds en de door haar uitgevoerde middelloonregeling.

Statutaire doelstelling

IFF Pensioenfonds draagt de verantwoordelijkheid voor een goede uitvoering van de pensioenregelingen voor actieve deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden in overeenstemming met de bestaande wet- en regelgeving.

Statutair is de doelstelling als volgt geformuleerd: het treffen van de pensioenvoorzieningen ter zake van ouderdom en overlijden voor degenen die als deelnemer zijn aangemeld, in overeenstemming met de reglementen in de ruimste zin genomen.

Hiertoe heeft IFF Pensioenfonds een overeenkomst gesloten met International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V. (hierna te noemen: IFF).

IFF Pensioenfonds voert een beleid dat in overeenstemming is met de statutaire doelstelling. Dit beleid is vastgelegd in beleidsdocumenten waarvan de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) de belangrijkste is. Deze ABTN is voor het laatst geactualiseerd op 30 juni 2023 en is van toepassing sinds die datum.

Missie

Het behartigen van de belangen van alle stakeholders van IFF pensioenfonds in uitvoering en advies, en daarbij een zo optimaal mogelijke uitkering te verzorgen middels een zelfstandig pensioenfonds voor (gewezen) deelnemers, gepensioneerden en nabestaanden.

Visie

IFF Pensioenfonds wil een goede uitkering kunnen verzorgen, die koopkrachtbestendig is en die in lijn is met de pensioenambities, die de sociale partners van IFF hebben afgesproken.

Ambitie

IFF Pensioenfonds heeft een voorwaardelijk toeslagbeleid, gebaseerd op de ambitie de pensioenen waardevast te houden. De daarbij gehanteerde maatstaf is om over een reeks van jaren de opgebouwde pensioenen van de actieve en premievrije deelnemers alsmede de reeds ingegane pensioenen te verhogen met gemiddeld 80% van de relatieve stijging van het prijsindexcijfer.

Financiële koers

Daartoe dienen te allen tijde voldoende financiële middelen beschikbaar te zijn. Om dit te realiseren, volgt IFF Pensioenfonds een beleggingsstrategie, die is gericht op het behalen van voldoende rendement zonder onnodige risico's te nemen. Maatschappelijk verantwoord beleggen speelt hierbij een steeds belangrijker rol.

Communicatie en Transparantie

Vertrouwen in IFF Pensioenfonds kan alleen gerealiseerd worden door evenwichtige, transparante, begrijpelijke en tijdige communicatie naar de belanghebbenden over stand van zaken van IFF Pensioenfonds, en over wijzigingen in wet en regelgeving die van invloed zijn op IFF Pensioenfonds. Door inzet van verschillende communicatiemiddelen voorziet IFF Pensioenfonds de deelnemers van een informatiestroom, waarmee zij inzicht kunnen krijgen in de bijdrage die de pensioenregeling levert aan hun persoonlijke pensioenambities.

Integer & professioneel Bestuur

Het behartigen van de belangen van alle stakeholders staat voor het bestuur van IFF Pensioenfonds voorop. Evenwichtigheid in besluitvorming, waarbij deze belangen zorgvuldig worden beoordeeld en afgewogen vormen de basis van een integer bestuur. Elk bestuurslid is verantwoordelijk voor de belangen van alle deelnemers gezamenlijk en moet zonder ruggenspraak, onafhankelijk besluiten kunnen nemen. Dit is vastgelegd in een functieprofiel voor bestuursleden. De professionaliteit wordt middels individuele evaluaties en een groepsevaluatie jaarlijks getoetst. Daarnaast wordt middels een opleidingsplan continu het kennisniveau en de aanscherping van competenties bevorderd. Het bestuur agendeert aan het einde van het lopende kalenderjaar het opleidingsplan voor het komende kalenderjaar

Zelfstandigheid

Het bestuur en de werkgever onderschrijven de ambitie om IFF Pensioenfonds zelfstandig te besturen. Een zelfstandig pensioenfonds wordt gezien als meerwaarde voor IFF. Een zelfstandig pensioenfonds is in lijn met en gebaseerd op de kernwaarden van IFF: een hoge mate van betrokkenheid, passie, creativiteit en expertise. Door steeds hogere vereisten aan de professionalisering van het besturen van een pensioenfonds is het noodzakelijk alternatieven voor een zelfstandig pensioenfonds te blijven evalueren.

Strategie

Om de missie en visie te kunnen realiseren, volgt IFF Pensioenfonds een strategie die bestaat uit de volgende kernpunten:

Continuïteit bestuur

De ambitie om als zelfstandig pensioenfonds te opereren is gebaseerd op een meerwaarde voor de deelnemers, die door de sponsor sterk wordt onderkend en ondersteund. IFF Pensioenfonds kent een lange traditie; het bestaat sinds 1941.

De grote mate van betrokkenheid uit zich in het feit dat het volledige bestuur en alle commissies bestaan uit IFF-medewerkers en oud-medewerkers. De hogere eisen aan professioneel bestuur en tijdsbelasting maken het noodzakelijk een pool van aspirant-leden te hebben, die opgevallen bestuursposities snel en adequaat kunnen invullen. Een actief wervingsbeleid, opleidingsbeleid en instroom van aspirant-bestuursleden via commissies en het Verantwoordingsorgaan moet de continuïteit helpen waarborgen. De paritaire bestuursvorm maakt het mogelijk om, indien noodzakelijk, externe bestuursleden aan te stellen.

Zelfstandigheid pensioenfonds

De intentie om IFF Pensioenfonds zelfstandig voort te zetten wordt continu getoetst op basis van effectiviteit, kosten, meerwaarde voor sponsor en deelnemers en ontwikkelingen op het gebied van wetgeving. Alternatieven, zoals een APF, zullen actief gemonitord worden.

Uitbesteding & Advies

Het pensioenbestuur laat zich voor de ontwikkeling, uitvoering en monitoring van het beleid adviseren en bijstaan door externe deskundigen. De administratie is ondergebracht bij de Blue Sky Group. Daarnaast zijn de werkzaamheden van het Bestuurssecretariaat uitbesteed aan Montae&Partners. De juridische en actuariële advisering ligt in eerste instantie bij Willis Towers Watson (WTW). Wanneer dat nodig of wenselijk wordt geacht, vraagt het bestuur een second opinion aan bij de Blue Sky Group of Montae&Partners. De advisering over communicatie gebeurt door de Blue Sky Group. Uitbesteding verlicht de operationele taken van het bestuur en draagt (in)direct bij aan het vier ogen principe.

IFF Pensioenfonds streeft er naar om op een kostenefficiënte wijze en met zorgvuldig afgewogen risico's te allen tijde de pensioenambities te kunnen realiseren. Dit beleid wordt voortdurend gemonitord en bijgesteld. Een belangrijk uitgangspunt voor dit beleid is de risicohouding die door de sociale partners is vastgesteld. Ook zal IFF Pensioenfonds de sociale partners gevraagd en ongevraagd adviseren over aangelegenheden die verband houden met de pensioenregeling.

Toekomst pensioenfonds

Zoals in het voorwoord al aangekondigd is tijdens de laatste zelfevaluatie van het bestuur vastgesteld dat de meerwaarde van een zelfstandig pensioenfonds niet langer vanzelfsprekend is. Het tijdsbeslag van besturen, gecombineerd met het gebrek aan aanwas van nieuwe bestuurders vanuit IFF, maakt dat het huidige bestuur waarschijnlijk geen toekomst ziet voor dit fonds. Het bestuur is in overleg met de sponsor, de pensioenuitvoerder en marktpartijen om de toekomstige mogelijkheden en gewenste koers te bepalen. In de loop van 2024 wordt het standpunt van sociale partners rondom de toekomstige pensioenregeling van IFF bekend en maakt IFF Pensioenfonds een keuze voor de eventuele waardeoverdracht van haar vermogen.

Organisatie van het pensioenfonds

Samenstelling van het bestuur

IFF Pensioenfonds heeft een paritair samengesteld bestuur dat zich terzijde laat staan door externe actuarissen, een externe accountant, een bestuursbureau, diverse commissies en een Verantwoordingsorgaan. IFF Pensioenfonds heeft geen personeel in dienst.

Het bestuur is samengesteld uit 3 leden namens van de werkgever, 2 leden op voordracht van de werknemers en 1 lid gekozen door de gepensioneerden. De zittingsperiode van de bestuursleden is 6 jaar.

Conform de statuten, reglementen en ABTN heeft het bestuur de volgende taken en verantwoordelijkheden:

- het algemeen beleid van het fonds vaststellen.
- alle besluitvorming binnen het fonds;
- verantwoording afleggen aan het Verantwoordingsorgaan.

Op 31 december 2023 was het bestuur als volgt samengesteld:

Bestuurslid	Op voordracht van	Functie	Aftredend
ir. C.A. Wisse (1971)	Directie	Voorzitter	2026
H.W. Lonterman (1951)	Ondernemingsraad	Secretaris	2025
Mevr. drs. H.E. Niekus-van Waveren (1969)	Directie	Penningmeester	2026
drs. J.A. Ambergen (1962)	Directie	Lid	2026
Mevr. E.G.M. Brundel, BAS (1977)	Ondernemingsraad	Lid	2026
G.P.C. Aarts (1944)	Gepensioneerden	Lid	2024

Dagelijks bestuur en dagelijkse leiding

Het dagelijks bestuur van het pensioenfonds wordt gevormd door de voorzitter, de penningmeester en de secretaris. Bij de uitoefening van hun functie worden zij ondersteund door het bestuursbureau en externe adviseurs.

Conform de statuten, reglementen en ABTN van het pensioenfonds heeft het dagelijks bestuur de volgende taken en verantwoordelijkheden:

- het fonds besturen en het dagelijks beleid bepalen binnen het mandaat dat het van het bestuur heeft gekregen;
- besluiten van het bestuur voorbereiden en uitvoeren;
- de activiteiten van het fonds beheren en het uitbestedingsbeleid uitvoeren binnen het mandaat dat het van het bestuur heeft gekregen en voor zover dat is toegestaan door de wet- en regelgeving;
- zorgen dat de statuten en reglementen en de overige juridische documenten van het
- fonds binnen de gestelde termijnen voldoen aan de wet- en regelgeving;
- het bestuur adviseren;
- het fonds vertegenwoordigen met inachtneming van de wet- en regelgeving;
- toezien op het uitvoeren van de financiële administratie.

Samenstelling commissies

Beleggingsadviescommissie (BAC)

De BAC ondersteunt het bestuur bij het opstellen en uitvoeren van het strategisch beleggingsbeleid. Deze commissie heeft een voorbereidende en adviserende rol en voert het door het bestuur vastgestelde strategisch beleggingsbeleid uit.

Per 31 december 2023 bestaat de BAC uit de volgende leden:

- De heer drs. J.A. Ambergen (voorzitter)
- De heer V. van 't Hoofd
- De heer A. Boogaard
- De heer J. van Noorden (toehoorder)
- Mevrouw E. van den Brand (toehoorder)

Risicomanagementcommissie (RMC)

Sinds de invoering van IORP II wetgeving heeft risicomanagement een eigen plaats binnen de governance van het pensioenfonds. Ter ondersteuning van het bestuur en specifiek de sleutelfunctiehouder risicobeheer is de RMC opgericht. De RMC richt zich op de niet-financiële risico's. De scope van de commissie omvat:

- het ontwikkelen van een strategische visie op en het uitvoeren van een periodieke toetsing van het integraal risicomanagement en de risicobeheersing;
- toezicht houden op de uitvoering van de operationele controle op niet-financiële risico's;
- identificeren van mogelijke nieuwe niet-financiële risico's en beheersmaatregelen voor deze risico's.

Per 31 december 2023 bestaat de RMC uit de volgende leden:

- Mevrouw H.E. Niekus-van Waveren (voorzitter)
- De heer B. Lonterman
- De heer H. Leijs
- De heer G. Aarts

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie ondersteunt het bestuur bij het uitvoeren van het communicatiebeleid. Het communicatiebeleidsplan wordt door de commissie voorbereid en, na goedkeuring door bestuur, uitgewerkt in een jaarlijks communicatiewerkplan.

De communicatiecommissie wordt ondersteund door communicatieadviseurs van de Blue Sky Group.

Per 31 december 2023 bestaat de Communicatiecommissie uit de volgende leden:

- Mevrouw E.G.M. Brundel (voorzitter)
- De heer B. Lonterman
- Mevrouw I. van Veen

Financiële Monitoring Commissie (FMC)

De FMC bestaat uit de voorzitter en de extern adviseur van de BAC en de accountmanager van Blue Sky Group. De taak van deze commissie is het monitoren van de financiële markten en de impact op de portefeuille van het pensioenfonds. De bevindingen van de FMC worden teruggekoppeld naar de BAC en het bestuur.

Per 31 december 2023 bestaat de FMC uit de volgende leden:

- de heer J.A. Ambergen (voorzitter)
- de heer R. Mijs (WTW)
- de heer T. Bormans (BSG)

Verkiezingscommissie

Deze commissie wordt actief indien er in het bestuur of het Verantwoordingsorgaan een nieuwe vertegenwoordiger vanuit de gepensioneerden moet worden gekozen. Eind 2023 is de commissie weer opgestart om de opvolging van de heer Aarts voor te bereiden.

Per 31 december 2023 bestond de verkiezingscommissie uit de volgende leden:

- de heer B. Lonterman (namens het DB)
- mevrouw E. van den Brand (namens het VO).

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur legt verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan (VO). Het VO bestaat uit drie leden: één namens de werkgever, één namens de werknemers en één namens de gepensioneerden.

Op 31 december 2023 was het VO als volgt samengesteld:

Verantwoordingsorgaan	Benoemd door	Functie	Aftredend
Mevr. E. van den Brand (1961)	Ondernemingsraad	Voorzitter	2026
D. J. van der Mee (1980)	Directie	Secretaris	2025
G.P. van Es (1947)	Gepensioneerden	Lid	2027

Het verslag van het verantwoordingsorgaan staat op pagina 37 van dit jaarverslag.

Visitatiecommissie

Het interne toezicht van het pensioenfonds wordt uitgevoerd door een visitatiecommissie, bestaande uit drie onafhankelijke leden. Hiertoe heeft het pensioenfonds een overeenkomst afgesloten met VCHolland. Benoeming van de visitatiecommissie geschiedt door het bestuur na een bindende voordracht door het Verantwoordingsorgaan.

De visitatiecommissie 2023 bestaat uit:

- Mevrouw M. Simons
- De heer J. Ruben
- De heer J. Nieuwenhuizen

De visitatie over 2023 heeft in het eerste kwartaal van 2024 plaatsgevonden. De samenvatting van het rapport en het oordeel van de visitatiecommissie is in dit jaarverslag opgenomen op pagina 32.

Sleutelfuncties

Het houderschap van de sleutelfunctie risicobeheer is belegd in het bestuur. Mevrouw Niekus - Van Waveren is de sleutelfunctiehouder. De sleutelfunctiehouder wordt ondersteund door de Risicomanagementcommissie voor de niet-financiële risico's. Voor de financiële risico's wordt de sleutelfunctiehouder ondersteund door de BAC.

Het houderschap en de vervulling van de sleutelfunctie actuarieel zijn uitbesteed aan de waarmede actuaire, de heer D. Kleinloog van Sprenkels. De werkzaamheden zijn vastgelegd in een overeenkomst. De heer J. Stelder is aangesteld als sleutelfunctiehouder interne audit.

Uitvoeringsorganisatie

De uitvoering van de pensioen- en de beleggingsadministratie is uitbesteed aan Blue Sky Group. Daarnaast verricht Blue Sky Group operationele actuariële werkzaamheden, zoals het opstellen van de dekkingsgraadberekening, het opstellen van de premienota, berekening van de jaarlijkse afkoop- en flexibiliseringsfactoren, het actuarieel jaarwerk en het opstellen van de verslagstaten ten behoeve van De Nederlandsche Bank. Met Blue Sky Group is een uitbestedingsovereenkomst gesloten.

Vermogensbeheerders

Het IFF Pensioenfonds werkt voor het beheer van de beleggingsportefeuille samen met de onderstaande externe vermogensbeheerders:

- vastrentende waarden: Robeco en M&G;
- onroerend goed: M&G en CBRE Real Estate;
- aandelen: Robeco en Willis Towers Watson.

Deze vermogensbeheerders zijn verantwoordelijk voor de selectie en de timing van de transacties in de door hen beheerde portefeuilles binnen de geldende mandaten. Zij worden aangestuurd door de voorzitter van de BAC, die opereert binnen zijn mandaat van het bestuur.

Adviseurs en ondersteuning

Het IFF Pensioenfonds wordt geadviseerd en ondersteund door onderstaande externe partijen:

- onafhankelijke accountant: PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.;
- waarmerkend actuaaris: Sprenkels;
- adviserend actuaaris: Willis Towers Netherlands B.V.;
- adviseur BAC: Willis Towers Netherlands B.V.;
- compliance officer: IFF Nederland;
- bestuursbureau: Montae & Partners.

Pensioenparagraaf

Binnen het pensioenfonds bestaat de pensioenregeling en de prepensioenregeling.

Pensioenuitkeringen

Het totaal van de pensioenbetalingen was op jaarbasis (in euro's):

Ouderdomspensioen (inclusief prepensioen)	8.375 duizend
Nabestaandenpensioen	1.757 duizend
Wezenpensioen	26 duizend
Totaal	10.158 duizend

Afkoop kleine pensioenen

In het afgelopen jaar zijn 6 kleine pensioenen afgekocht met een afkoopwaarde van in totaal 9 duizend. Dit betreffen afkopen op de pensioendatum en afkopen van bijzonder nabestaanden pensioen.

Pensioenregeling

De pensioenregeling heeft de volgende kenmerken:

- **Pensioen:** dit is een middelloonregeling. Deelnemer is iedereen die in dienst is getreden van IFF (Nederland) B.V.
- **Pensioenleeftijd:** de pensioenrichtleeftijd is 67 jaar. Daadwerkelijke pensionering vindt plaats wanneer de AOW-gerechtigde leeftijd wordt bereikt. Het opgebouwde pensioen wordt dan actuarieel aangepast aan deze vervroeging.
- **Pensioengevend salaris:** de som van 13 maal (voor cao personeel) of 12 maal (voor boven-cao) de vastgestelde maandverdienste en de vastgestelde vakantietoelage. Op 1 januari 2023 is het maximum pensioengevend salaris vastgesteld op € 71.006.
- **Toeslagbeleid:** het pensioenfonds kent een voorwaardelijke toeslagregeling. De toe te kennen toeslag is afhankelijk van de dekkingsgraad en de consumentenprijsindex (gemeten van oktober tot oktober), en bedraagt maximaal 4% per jaar. Zie verder hoofdstuk 'Financiële Informatie' onder 'Toeslagverlening'.
- **Franchise:** per 1 januari 2023 bedroeg de franchise: € 22.917. De franchise wordt elk jaar geïndexeerd met de "CBS Consumentenprijsindex alle huishoudens, afgeleid" voor de periode van oktober tot oktober.
- **Pensioengrondslag:** het verschil tussen het pensioensalaris en de franchise.
- **Vakantietoelage:** 8%

- **Opbouwpercentage vast salaris:** voor ouderdomspensioen wordt (met inachtneming van de bepalingen uit de pensioenregeling) jaarlijks 1,875% van de voor dat jaar geldende pensioengrondslag opgebouwd. Voor nabestaandenpensioen bedraagt de jaarlijkse opbouw 70% van de jaarlijkse opbouw van ouderdomspensioen.
- **Nabestaandenpensioen:** dit is 70% van het te bereiken ouderdomspensioen. Voor het nabestaandenpensioen dat niet is opgebouwd, is dit pensioen op risicobasis gedekt tot aan de pensioendatum. Voor elk kind jonger dan 18 jaar wordt wezenpensioen opgebouwd ter grootte van maximaal 14% van het te bereiken ouderdomspensioen.
- **Eigen bijdrage:** Actieve deelnemers betalen een werknemerspremie van 7% van de pensioengrondslag. Deelnemers die op 31 december 2002 in dienst van de werkgever waren betalen een premie van 3,5% van de pensioengrondslag.

Mutatieoverzicht deelnemers

Op 31 december 2023 was het aantal deelnemers als volgt:

	Vrouwen	Mannen	Totaal
Aantal deelnemers	386	675	1.061
Gewezen deelnemers met premievrije rechten	441	683	1.124
Gepensioneerden:			
met ouderdomspensioen	78	323	401
met nabestaandenpensioen	140	18	158
met wezenpensioen	7	5	12
Totaal	1.052	1.704	2.756

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Gepensioneerden
Eindstand 31 december 2022	1.094	1.066	564
Afkoop	0	-1	-1
In dienst	97	0	0
Overlijden verzekerde	-2	-1	-15
Expiratie tijdelijk ouderdomspensioen	0	0	0
Pensionering	-10	-13	23
Uit dienst	-118	118	0
Waardeoverdracht	0	-43	0
Interne Waardeoverdracht	0	-2	0
Eindstand 31 december 2023	1.061	1.124	571

Prepensioenregeling

- **Prepensioen:** dit is een gesloten regeling, zonder opbouw.
- **Prepensioenleeftijd:** 62 jaar. De prepensioendatum kan onder bepaalde voorwaarden worden vervroegd tot uiterlijk de 55-jarige leeftijd of uitgesteld tot de 65-jarige leeftijd.
- **Toeslagverlening:** zie onder Pensioenregeling.

Deelnemers prepensioenregeling

Op 31 december 2023 had nog 1 deelnemer een ingegane prepensioenregeling.

Pensioenverplichtingen en pensioenvermogen

Het bedrag van pensioen- en prepensioenverplichtingen is het totaal van alle per 31 december 2023 aan de deelnemers van het fonds toegekende pensioen- en prepensioenaanspraken. Het totaal van de pensioenverplichtingen is in het jaar gestegen naar € 333.865 duizend. Bij de vaststelling van de waarde van de verplichtingen wordt onder andere uitgegaan van de levensverwachtingen zoals die blijken uit de overlevingstafels, vermeld in het actuariële verslag

De pensioenverplichtingen moeten worden gedekt door het pensioenvermogen. Ultimo 2023 bedraagt het pensioenvermogen € 436.723 duizend. Alle pensioenaanspraken zijn gedekt.

Financiële paragraaf

De feitelijk ontvangen premie, de zuiver kostendekkende premie en de gedempte kostendekkende premie in 2023 zijn hieronder weergegeven.

Feitelijk ontvangen premie	€ 16.197 duizend
Zuiver kostendekkende premie	€ 10.666 duizend
Gedempte kostendekkende premie	€ 15.990 duizend

De feitelijk ontvangen premie is de premie die IFF en de deelnemers werkelijk hebben betaald aan het fonds (werkgeversdeel € 13.897 duizend, werknemersdeel € 2.300 duizend).

In 2023 heeft de werkgever een extra bijdrage gestort van € 5.319 duizend om de premie op het kostendekkende niveau te brengen. Dit bedrag is eind september 2022 vastgesteld waardoor er een verschil kan ontstaan tussen de feitelijk ontvangen premie en de zuiver kostendekkende premie. Deze extra storting is in het werkgeversdeel van de premie opgenomen.

De kostendekkende premie is de berekende premie rekening houdend met de DNB rentetermijnstructuur per 31 december 2023.

De gedempte kostendekkende premie is per 31 december 2023 berekend op basis van de gemiddelde markttrente over 36 maanden.

Dekkingsgraad

	Beleids- dekkingsgraad	Nominale dekkingsgraad	Vereist vermogen	Reserve positie	
Ultimo eerste kwartaal	129,9%	126,4%	114,0%	15,9%	
Ultimo tweede kwartaal	129,7%	129,5%	114,1%	15,6%	
Ultimo derde kwartaal	130,2%	136,1%	113,4%	16,8%	
Ultimo vierde kwartaal	130,5%	130,7%	115,1%	15,3%	
Ultimo	2023	2022	2021	2020	2019
Beleidsdekkingsgraad	130,5%	128,7%	117,5%	108,1%	114,4%
Dekkingsgraad	130,7%	125,9%	120,2%	112,6%	115,0%
Vereist vermogen	115,3%	114,1%	114,7%	114,5%	115,3%
Reservepositie	15,3%	14,5%	2,8%	-6,4%	-0,9%

De reële dekkingsgraad, zoals gerapporteerd aan De Nederlandsche Bank, bedroeg ultimo 2023: 96,3%.

Toeslagverlening

Het bestuur beslist in hoeverre de pensioenaanspraken en -uitkeringen worden aangepast. Dit besluit is onder andere afhankelijk van de financiële positie van het fonds. De toeslagverlening is voor zowel de actieve als de inactieve deelnemers maximaal gelijk aan de stijging van de afgeleide consumenten prijsindex (CPI) over de periode oktober – oktober voorafgaande aan de toeslagdatum, zoals vastgesteld door het CBS. In de periode oktober 2022 – oktober 2023 is de CPI afgeleid afgenomen met 1,98%. Daarnaast is het beleid dat de toeslagverlening in enig jaar gemaximeerd op 4%. Als peildatum wordt uitgegaan van de beleidsdekkingsgraad per 30 september van het voorgaande boekjaar. Hoewel de beleidsdekkingsgraad hoger ligt dan de toeslagdrempel van 110% is de toeslagverlening per 1 januari 2024 nihil vanwege de negatieve maatstaf. Toeslagverlening op basis van een negatieve maatstaf zou betekenen dat de pensioenaanspraken en -rechten worden gekort, wat wettelijk gezien een ultimatum remedium is ingeval van een slechte financiële positie van het fonds. Daarvan is geen sprake. Indien de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de wettelijke grens voor toekomstbestendige toeslagverlening kan het bestuur besluiten tot het inhalen van een eerder niet verleende toeslag (inhaaltoeslag). De grens voor volledige toeslagverlening per 30 september 2023 bedroeg 143,2%. De beleidsdekkingsgraad (130,1%) is lager dan deze grens voor toekomstbestendige toeslagverlening. Het bestuur kon derhalve niet besluiten tot het verlenen van inhaaltoeslag.

Kosten

De kosten van het pensioenfonds worden gesplitst in kosten voor de pensioenuitvoering en kosten voor vermogensbeheer.

Pensioenuitvoeringskosten

Op grond van de pensioenovereenkomst worden alle kosten van de pensioenregeling, met uitzondering van de kosten voor vermogensbeheer en de kosten van de adviseur van de Beleggingsadviescommissie, voldaan door IFF. Deze kosten bestaan uit directe en indirecte kosten. De directe kosten omvatten onder andere de kosten van uitbesteding van administratie en secretariaat, de kosten van actuarissen, accountants en adviseurs en de kosten van communicatie. Deze kosten komen direct ten laste van IFF. Zou IFF deze kosten niet betalen dan zouden deze aan de kostendekkende premie moeten worden toegevoegd. Daarnaast zijn er ook indirecte kosten: een aantal bestuurs- en commissieleden is in dienst van IFF. De geschatte waarde hiervan noemen we indirecte kosten.

Uitvoeringskosten	2023	2022	2021
Uitvoeringskosten direct	959	797	691
Uitvoeringskosten indirect	100	101	137
Uitvoeringskosten (*EUR 1000)	1059	898	828
Per deelnemer (actief/gepensioneerd)	EUR 649	EUR 541	EUR 500

Kosten vermogensbeheer

De totale kosten van het vermogensbeheer (inclusief transactiekosten bedroegen in 2023 EUR 2.789 duizend ofwel 0,7%. Deze kosten komen ten laste van het rendement.

Vermogensbeheerkosten	2023	2022	2021
Beleggingskosten (*EUR 1000)	2.508	2.484	2.574
als % van gemiddeld belegd vermogen	0,62%	0,59%	0,55%
Transactiekosten (*EUR 1000)	282	212	249
als % van gemiddeld belegd vermogen	0,08%	0,05%	0,05%
Totale kosten vermogensbeheer (*EUR 1000)	2.790	2.696	2.824
als % van gemiddeld belegd vermogen	0,70%	0,64%	0,60%

De vermogensbeheerkosten van een pensioenfonds hangen samen met de beleggingsstrategie die het fonds hanteert en de wijze waarop deze wordt geïmplementeerd. Omdat het fonds zelf geen actief beleggingsbeleid voert, kunnen de kosten relatief laag blijven. Het streven van het pensioenfonds is dat de kosten van het vermogensbeheer marktconform zijn; door middel van benchmarking wordt gecontroleerd en bevestigd dat dit daadwerkelijk zo is. De kosten worden gedreven door de strategische beleggingsmix, en zijn een mix van actief en passief beheerde fondsen.

De vermogensbeheerkosten per beleggingscategorie (* EUR 1000)

	Beheerskosten	Transactiekosten	Totaal
Vastgoed	734	18	752
Aandelen	327	85	412
Vastrentende waarden	946	96	1.042
Beleggingen ter afdekking renterisico	218	83	301
Niet toegerekende kosten	283	0	283
Totaal	2.508	282	2.790

Voor verdere informatie over de beleggingsresultaten en de beleggingsportefeuille wordt verwezen naar de Beleggingenparagraaf op pagina 19 tot en met 24.

Aansluiting met de jaarrekening

De Aanbevelingen uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie nemen naast de directe kosten ook de indirecte kosten mee en maken expliciet onderscheid tussen de vermogensbeheerkosten en transactiekosten. In de jaarrekening zijn alleen de kosten die direct bij het pensioenfonds in rekening zijn gebracht opgenomen. De deels geschatte direct toe te rekenen beleggingskosten binnen de beleggingsfondsen en transactiekosten maken in de jaarrekening onderdeel uit van de waardeveranderingen van de beleggingen. In voorgaande opstelling van de vermogensbeheerkosten zijn daarnaast de kosten opgenomen van advisering inzake vermogensbeheer.

Een nadere detaillering van de vermogensbeheerkosten staat op pagina 68 van dit jaarverslag.

Actuariële paragraaf

Het Actuarieel Rapport geeft inzicht in (de ontwikkeling van) de financiële positie van het pensioenfonds en overige actuariële informatie over het boekjaar 2023.

Vermogenspositie eind 2023

De vermogenspositie van het pensioenfonds ziet er per eind 2023 als volgt uit.

Beleggingen	427.328	Technische Voorziening	333.865
Liquide middelen	9.042	Overige passiva	376
Vorderingen en overlopende activa	353	Eigen vermogen	102.482
Totaal activa	436.723	Totaal passiva	436.723

Ontwikkeling dekkingsgraad

De wijziging in de dekkingsgraad in 2023 heeft onderstaande oorzaken:

Dekkingsgraad primo boekjaar	124,7%
Resultaat op premie	1,4%
Resultaat op uitkeringen	0,8%
Resultaat op toeslagverlening	0,0%
Resultaat op rente (UFR/RTS)	-3,8%
Resultaat op overrendement	8,2%
Overige mutaties	-0,6%
Dekkingsgraad ultimo boekjaar	130,7%

De overige mutaties bestaan uit:

Kosten	0,1%
Waardeoverdachten	0,0%
Overlijdens	0,1%
Actuariële grondslagen (tafel en ervaringssterfte)	0,0%
Kruiseffecten	-0,8%
Dit heeft per saldo geleid tot een afname van	-0,6%

Alle effecten op de dekkingsgraad zijn onafhankelijk van elkaar gemeten ten opzichte van de beginstand.

De dekkingsgraad is vastgesteld op de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2023. Het effect van de aanpassing van de UFR is opgenomen in het resultaat op rente (UFR/RTS).

Solvabiliteit

Ultimo 2023 bedragen de eigen vermogen vereisten:

Minimaal vereist eigen vermogen	104,1%
Vereist eigen vermogen (strategische mix)	115,3%

Jaareinde 2023 is de beleidsdekkingsgraad vastgesteld op 130,5% en het wettelijke vereiste niveau is vastgesteld op 115,3%. Hiermee is de reserve positie 15,2%.

Arbeidsongeschiktheid

Het reglement van het fonds voorziet niet in premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid en arbeidsongeschiktheidspensioen. Voor de zieke deelnemers hoeft derhalve geen additionele voorziening aangehouden te worden. De vennootschap betaalt de premie voor verdere pensioenopbouw bij (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid en heeft hiervoor een verzekering afgesloten.

Actuariële analyse

In onderstaand overzicht is de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten opgenomen:

Premieresultaat	
Premiebijdrage werkgever	13.897
Premiebijdrage werknemers	2.300
Premie herverzekering	-170
Pensioenopbouw in het jaar	-9.348
Totaal premieresultaat	6.679
Interestresultaat	
Beleggingsresultaat	37.835
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	-10.219
Wijziging UFR methodiek	-1.642
Wijziging marktrente	-8.424
Totaal intrestresultaat	17.550
Overig resultaat	
Resultaat op waardeoverdrachten	75
Resultaat kosten vrijval	353
Resultaat op uitkeringen	-90
Resultaat op sterfte	392
Resultaat op toeslagverlening	0
Resultaat op andere oorzaken	-220
Totaal overig resultaat	510
Totaal saldo van baten en lasten	24.740

Beleid ten aanzien van toeslagverlening/indexatie

Conform het reglement worden de opgebouwde pensioenaanspraken van zowel de actieve als de inactieve deelnemers jaarlijks voorzien van toeslagverlening. De toeslagverlening in enig jaar is voorwaardelijk en afhankelijk van de financiële positie van het fonds. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen bestemmingsreserve gevormd en wordt geen premie betaald.

Het pensioenfonds heeft zijn toeslagbeleid vormgegeven op basis van de principes van toekomstig bestendig indexeren, zoals die zijn vastgelegd in de Pensioenwet. Hierbij gelden de volgende voorschriften zoals vastgelegd in de ABTN:

- Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan 110% (de toeslagdrempel), wordt geen toeslag verleend.
- Toeslagen worden toegekend voor zover deze naar verwachting in de toekomst kunnen worden nagekomen. De bovengrens waarbij volledige toeslag verleend kan worden, is bepaald als de toeslagdrempel vermeerderd met de waarde van de toekomstige toeslagen op basis van een verwacht rendement van 5,4%. Daarbij wordt uitgegaan van de door DNB gepubliceerde inflatiecurve. Hierin wordt in vijf jaar toegegroeid naar een prijsinflatie van 2,0%.
- Indien de beleidsdekkingsgraad zich tussen de toeslagdrempel en de bovengrens bevindt, wordt naar rato toeslag toegekend.

Op basis van de financiële positie van het fonds per 30 september 2023 kon het bestuur besluiten om de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenuitkeringen per 1 januari 2024 te verhogen. Echter omdat de maatstaf voor indexatie negatief was, heeft het bestuur besloten om per 1 januari 2024 geen toeslag te verlenen.

Uitkomsten van de solvabiliteitstoets

Het Vereist Eigen Vermogen is een opslag die zodanig dient te worden vastgesteld dat met een zekerheid van 97,5% de dekkingsgraad van het pensioenfonds over één jaar ten minste 100% bedraagt. Het Vereist Eigen Vermogen is berekend volgens het standaardmodel, zoals beschreven in de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling van 19 december 2006.

Het vereist eigen vermogen op basis van deze toets bedraagt ultimo 2023 51.240 duizend. Het aanwezige eigen vermogen van het pensioenfonds ultimo 2023 bedraagt 102.482 duizend. Dit betekent dat het pensioenfonds ultimo 2023 een overschot heeft van 51.242 duizend.

Beleggingen

Jaarlijks stelt het bestuur, na advies van de BAC ingewonnen te hebben, een beleggingsplan voor het komende jaar vast. Dit plan is in lijn met de ALM-studie die eens in de drie jaar wordt uitgevoerd en het strategische beleggingsbeleid bepaalt.

In dit jaarplan wordt het beleggingsbeleid voor het komende jaar uitgewerkt, met als uitgangspunt de korte en lange termijn risicohouding en de beleggingsovertuigingen. 2023 was een goed jaar op de financiële markten. Als gevolg van positieve rendementen op alle beleggingen, behalve vastgoed, heeft het Pensioenfonds haar totale vermogen zien toenemen. Het totale portefeuillerendement voor 2023 kwam uit op +9,7%. Dit resultaat bleek voldoende om de toegenomen contante waarde van de verplichtingen, ingegeven door de gedaalde rente gedurende 2023, ruimschoots te compenseren: de dekkingsgraad van het fonds steeg van 124,7% naar 130,7%

Centraal in 2023, stonden de uitkomsten van de in begin 2023 afgeronde ALM-studie. In deze ALM-studie is specifiek gekeken naar de liquiditeit van de portefeuille vanwege het relatief hoge percentage niet-dagelijks verhandelbare beleggingen. Gebaseerd op de ALM-resultaten, heeft het bestuur besloten de strategische portefeuilleallocatie aan te passen van 70% vastrentende en 30% zakelijke waarden naar respectievelijk 65% vastrentende en 35% zakelijke waarden. Hierbij is de strategische allocatie van de minder liquide categorie Loans met 5% afgebouwd ten gunste van Aandelen.

De portefeuille wordt opnieuw gebalanceerd volgens de nieuwe strategische allocatie die in oktober 2023 is vastgesteld door het bestuur. Vanwege marktontwikkelingen zijn de allocaties gedurende 2023 al op een natuurlijke wijze verschoven naar het gewenste 65/35 risicoprofiel, waarbij de aandelenallocatie op het nieuwe doelgewicht van 20% lag. De allocatie naar Credits lag echter onder het streefgewicht door eerdere herbalancering in het LDI-fonds. Om dit te corrigeren, werd de opbrengst van de verkoop van het Loans-fonds geherinvesteerd in Credits. De verkooporder voor Loans werd geplaatst eind oktober 2023 en deze transactie is medio januari 2024 afgerond, waarna de Credits-allocatie weer op het gewenste niveau is gekomen. Hiermee is de portefeuille weer in balans, waarbij deze weer aansluiten bij de nieuwe strategische asset allocatie.

Aanvullend heeft het bestuur, naar aanleiding van de ALM 2023-uitkomsten, ingestemd met de overstap naar een minder complexe rentestafel. Deze nieuwe rentestafel resulteert naar verwachting in een significante afname van het aantal herbalanceringsmomenten.

Gedurende 2022 en 2023 moest het pensioenfonds herhaaldelijk aan de liquiditeitsbehoeften van het LDI-fonds voldoen, wat druk legde op de beschikbare liquiditeit. In 2022 heeft het bestuur daarom bij een renteafdekking van 70% besloten de staffel 'on hold' te zetten in afwachting van ALM-resultaten. Op basis van deze resultaten heeft het bestuur ingestemd met de vereenvoudigde rentestaffel. De nieuwe staffel kent een minimum renteafdekking van 60% en een maximum van 80%, waardoor het renterisico efficiënter kan worden afgedekt met minder verwachte herbalancerings, zonder dat dit ten koste gaat van het verwachte portefeuilleresultaat.

Aansluitend is ook het transitieproces van het LDI40-fonds naar het nieuwe maatwerk LDI IV-fonds voltooid. Het nieuwe maatwerkfonds is speciaal afgestemd op de verplichtingen van IFF Pensioenfonds en kent minder strenge voorwaarden omtrent herbalanceren. Hiermee kan de renteafdekking op een meer efficiënte wijze worden uitgevoerd, waarbij ook de druk op liquiditeiten voor het pensioenfonds afneemt. Om onnodige herbalancerings – en daarmee samengaannde transactiekosten – te mitigeren, heeft het bestuur Robeco medio 2023 een waiver verleend om niet in te grijpen indien de duratielimieten van het LDI40-fonds zouden worden overschreden. Dit besluit werd met name ingegeven vanwege het feit dat de target duratie in het nieuwe LDI-fonds hoger liggen dan het geval was in het LDI40-fonds.

Gedurende 2023 participeerde IFF daarnaast nog in twee vastgoedfondsen van CBRE: het Logistics Property Fund en het European Shopping Centre Fund. Beide fondsen waren gedurende 2023 al in afbouw. Het Logistics Property Fund is per medio december volledig geliquideerd, terwijl de laatste distributie voor het European Shopping Centre Fund naar verwachting in december 2025 zal plaatsvinden.

Tot slot is er uitgebreid aandacht besteed aan de integratie van milieu-, sociale en governance (ESG) factoren in de portefeuille van IFF Pensioenfonds. Ondanks de formele classificatie van het fonds als SFDR Artikel 6, wat betekent dat het fonds duurzaamheid niet actief promoot, acht het bestuur het essentieel om ESG-kenmerken te integreren. De tweede fase van de ALM-studie heeft de mate van ESG-integratie in de beleggingsportefeuille van IFF Pensioenfonds grondig onderzocht, waaruit blijkt dat alle fondsen binnen hun respectieve categorieën goed tot zeer goed scoren op het gebied van ESG. Om klimaatrisico's verder te beoordelen en het duurzaamheidsbeleid te verbeteren, zal het fonds actief in overleg blijven met haar vermogensbeheerders.

Ontwikkelingen financiële markten

Volgens de data van de OESO van februari 2024 is de economische activiteit wereldwijd in 2023 met +3,1% gegroeid. Dit is een daling ten opzichte van 2022, toen de groei 3,3% bedroeg. De belangrijkste factoren die hieraan hebben bijgedragen, zijn de oorlog in Oekraïne en de afgenomen groei in China, welke deels is veroorzaakt door het strenge Covid-beleid dat gedurende 2023 gevolgd werd. Deze daling is ook terug te zien in de Eurozone: de groei bedroeg in 2023 0,5%, ten opzichte van 3,4% een jaar eerder. In de Verenigde Staten en China nam de groei toe tot respectievelijk 2,5% en 5,2%.

2023 was een minder volatiel jaar op de financiële markten dan 2022. Het inflatiecijfer daalde sneller dan werd verwacht. Waar het inflatiecijfer in Nederland in 2022 nog 11,6% bedroeg, was dit cijfer per einde 2023 gedaald naar 3,8% volgens het CBS. De verwachting is dat het inflatiecijfer per ultimo 2025 weer in lijn met de lange termijn doelstelling van de ECB van 2% ligt. Desondanks vormen oplopende spanningen in het Midden-Oosten en de daarmee samenhangende dreigende verstoringen van de energiemarkt een risico voor een hoger inflatiecijfer. Per saldo sloten de aandelen- en obligatiemarkten hoger dan aan het begin van 2023

In het eerste kwartaal van 2023 bleken de financiële markten verrassend robuust ten opzichte van een aantal grote veranderingen in de economie, zoals de sancties tegen Rusland, een bankencrisis, en een hervorming van de wereldwijde energiestromen. Door de relatief hoge temperaturen en beschikbaarheid van alternatieve energiebronnen voor aardgas zijn de aardgasprijzen weer gedaald naar een niveau van voor de oorlog in Oekraïne. Hierdoor wordt de druk op consumenten en bedrijven lager, waardoor ook het risico op een recessie in Europa afnam. Ondanks het gedaalde inflatiecijfer, verhoogden centrale banken zoals de Fed en de ECB hun rentes, omdat er geen aanwijzingen waren dat het inflatiecijfer een natuurlijke wijze naar het gewenste lange termijnniveau zou bewegen. Uiteindelijk sloten Europese aandelen het kwartaal 8,8% hoger; VS-aandelen sloten op 7,5%.

In het tweede kwartaal bleef de wereldwijde economie veerkrachtig ondanks de geopolitieke instabiliteit, nog steeds verhoogde inflatie, en de snel toenemende rente. De dalende energieprijzen verlichtten de druk van inflatie op de consumenten en bedrijven. Met name de aandelenmarkt in de Verenigde Staten steeg hard: deze sloot in Q2 8,7% hoger ten opzichte van Q1, ten opzichte van 2,1% in Europa.

Het derde kwartaal bleek onrustiger op de financiële markten. Het marktsentiment werd gedictieerd door zorgen over de Chinese economie, stijgende energieprijzen en stijgende rendementen op staatsobligaties gezien het vooruitzicht op een hoog blijvende rente over de langere termijn. Het monetair beleid van centrale banken wereldwijd als reactie op inflatie en economische groei verschilde. De Fed hield de beleidsrente stabiel, terwijl de ECB de rente juist verder verhoogde. Olieprijzen stegen naar het hoogste niveau in 10 maanden nadat Saoedi-Arabië en Rusland besloten de productie van olie te verminderen tot het einde van het jaar. Hierdoor stegen de grondstofprijzen gemiddeld met liefst 16,0% in dit kwartaal. De aandelenmarkten in zowel de VS en Europa sloten Q3 negatief af, met rendementen van respectievelijk -3,3% en -2,0%.

In het laatste kwartaal herstelden de financiële markten zich na het onrustige derde kwartaal. Aandelen en staatsobligaties stegen door de dalende inflatie en zwakkere economische data, waardoor de markt veronderstelde dat de beleidsrente zich op haar hoogste punt bevond en een daling van de rente in 2024 inprijsde. De Fed kondigde inderdaad lagere beleidsrentes aan voor 2024, waardoor aandelenmarkten wereldwijd begonnen te stijgen. Deze aankondiging werd vergezeld door sterkere dalingen in inflatie, wat de financiële druk op bedrijven, huishoudens en overheden verder verlichtte. Ook doordat de VS meer olie is gaan produceren en OPEC+ landen geen overeenkomst konden vinden om de productie te verminderen nam de olieprijs weer af in dit kwartaal. Vastrentende waarden behaalden hun hoogste rendementen in 30 jaar door de verwachting dat centrale banken beleidsrentes niet verder zouden verhogen. De wereldwijde aandelenmarkt sloot in het groen: het rendement bedroeg over Q4 9,5%, waardoor het totale rendement over 2023 uitkomt op 22,2%. Het rendement op Europese aandelen bedroeg 5,7% in het laatste kwartaal.

Al met bleken wereldwijde markten in 2023 veerkrachtig: ondanks de toenemende geopolitieke onrust, initieel stijgende beleidsrentes, en gematigde wereldwijde economische groei, waren aandelenrendementen hoog. Het dalende inflatiecijfer en het afnemende risico op een recessie, hebben hieraan bijgedragen.

Beleggingsmix

De strategische beleggingsmix van IFF Pensioenfonds is, naar aanleiding van de in 2022/2023 uitgevoerde ALM-studie, verschoven van een allocatie met 70% vastrentende waarden, 15% vastgoed, en 15% aandelen, naar een allocatie met 65% vastrentende waarden, 15% vastgoed, en 20% aandelen. Hierbij is de allocatie naar niet-dagelijks verhandelbare beleggingen (Loans) afgenomen, ten gunste van op dagbasis liquide aandelen. Daarnaast is tijdens de ALM-studie gekeken naar mogelijke alternatieve invullingen van de rentestafel om het portfeuillebeheer efficiënter te maken.

Als onderdeel hiervan heeft het pensioenfonds besloten over te stappen naar een eenvoudigere rentestafel. De nieuwe rentestafel omvat een afdekkingsbandbreedte van tussen de 60% en 80%. In de ALM is ook aandacht gegeven aan de integratie van duurzaamheidsfactoren binnen de portefeuille van IFF Pensioenfonds.

De stijging van de rente in 2022 resulteerde in een geleidelijke verhoging van de renteafdekking van 50% naar 70%. In 2023 bleef de rente stijgen (de 20-jarige swaprente stond op haar hoogtepunt per eind oktober 2023 op ongeveer 3,4%); volgens de nieuwe rentestafel zal de strategische afdekking worden verhoogd tot 80% bij een rentestand van 3,5%. Op basis van de nieuwe stafel is dit het maximale strategische afdekkingsniveau zijn. Een schatting van Robeco laat zien aan dat in dit geval ruim 11 miljoen euro aan liquiditeiten in het LDI-fonds dient te worden gestort; met de nieuwe strategische allocatie en na herbalancering van de portefeuille beschikt IFF Pensioenfonds over voldoende liquiditeiten om aan een eventuele herbalancering te voldoen.

Vastrentende waarden

Ultimo 2023 werd circa 35% van de vastrentende waarden portefeuille belegd in een combinatie van hoogwaardige staatsleningen (AAA-rating) en renteswaps met het doel de waardeontwikkeling van de pensioenverplichtingen na te bootsen. In 2023 werd een rendement op deze hoogwaardige vastrentende waarde 9,78% op behaald. De swaps in dit zogenoemde Liability Driven Investment fonds worden sinds de invoering van EMIR verhandeld via een centrale tegenpartij, waardoor het risico op verlies bij faillissement van een tegenpartij minimaal is.

De overige 65% van de vastrentende waarden is belegd in wereldwijde bedrijfsobligaties, Europese onderhandse leningen en Europese beleggingsinstrumenten gedekt door onderpand (zogenaamde Asset Backed Securities of ABS). In de Credits portefeuille vindt selectie plaats op basis van een multi-factor benadering. Deze benadering houdt in dat systematisch obligaties worden geselecteerd die hoog scoren op een of meerdere van de factoren omvang, laag risico, waarde en momentum. Deze bedrijfsobligaties hebben in 2023 een rendement van 5,9% behaald. De overige vastrentende waarden-categorieën waaronder de onderhandse leningen hebben in 2023 een rendement van 12,2% behaald en het ABS-fonds noteerde een rendement van 17,9%. Zowel credits, als leningen, als ABS, hebben over 2023 een outperformance behaald ten opzichte van hun relevante benchmark.

Aandelen

Begin 2022 is besloten om de passieve invulling via beleggingsfondsen van Northern Trust te beëindigen en is meer actief gaan beleggen. Het multi-manager Global Equity Focus Fund (GEFF) van Towers Watson Investment management, en het Robeco QI Institutional Global Developed Sustainable Multi-Factor Equities fonds zijn daarbij toegevoegd aan de portefeuille. De strategische allocatie bedraagt voor elk fonds de helft van de totale aandelenportefeuille (10%).

Het fonds van Towers Watson Investment Management belegt onderliggend in circa tien actieve managers, die zorgvuldig worden geselecteerd. Door spreiding over deze managers wordt manager specifiek risico gemitigeerd; het fonds van Robeco hanteert, net als het Robeco credits fonds, een factorbenadering en selecteert aandelen op basis van vier factoren: waarde, momentum, laag risico en kwaliteit. Door een kwantitatieve aanpak op basis van bewezen factoren probeert het fonds zo waarde toe te voegen voor beleggers. Het totale rendement op aandelen over 2023 bedraagt 20,2%, ten opzichte van een rendement van 20,9% voor de benchmark. Er is hier sprake van een lichte underperformance.

Onroerend goed

Voor de categorie onroerend goed werd in 2023 belegd in twee vastgoedfondsen van M&G en daarnaast in enkele fondsen van CBRE met een regionale en sectorale spreiding. De fondsen van CBRE zijn momenteel bijna volledig geliquideerd; alleen een kleine positie in het European Shopping Centre fund resteert.

De totale vastgoedportefeuille noteerde over het jaar 2023 een rendement van -5,89%, terwijl de (absolute) benchmark een rendement van 5,3% noteerde. De fondsen EPF en ESPIF behaalden respectievelijk een rendement van -8,42% en -2,42%, tegenover benchmarkrendementen van -5,7% en -4,7%.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het IFF Pensioenfonds is zich bewust van haar rol binnen de maatschappij, en vindt het daarom belangrijk om duurzaamheidsaspecten te betrekken op de beleggingsportefeuille. Het IFF Pensioenfonds is van mening dat het beschouwen van ethische aspecten van de beleggingen tevens in het belang is van het pensioenfonds zelf en van haar deelnemers. Intuïtief is duidelijk dat duurzaamheid en verantwoordelijkheid kunnen bijdragen aan het verminderen van onverwachte risico's als gevolg van bijvoorbeeld corruptie of bijdrage aan ongewenste activiteiten. Een duurzame focus kan zo helpen bij het beschermen van de waarde van de beleggingen van het IFF Pensioenfonds op de langere termijn.

Het IFF Pensioenfonds acht een verdergaande integratie van het duurzaamheidsaspecten in het beleggingsbeleid van groot belang. Bij alle belangrijke beleggingsbeslissingen worden duurzaamheidscriteria meegewogen in samenhang met andere criteria. Door de keuze voor fondsbeleggingen is het echter niet altijd mogelijk om fonds-specifieke duurzaamheidsaspecten te integreren in beleid. De normen en criteria van het pensioenfonds op het gebied van ethisch beleggen, gelden evenwel ook voor de geselecteerde vermogensbeheerders.

IFF Pensioenfonds voert zelf geen beleggingen, maar delegeert het naar meerdere gespecialiseerde vermogensbeheerders. De normen en criteria die het pensioenfonds stelt op het gebied van ethisch beleggen, gelden voor deze vermogensbeheerders en het pensioenfonds verwacht van de vermogensbeheerders dat zij zich verantwoorden over het gevoerde ethische beleid. Ook zal het pensioenfonds zelf transparant verantwoording afleggen aan de betrokkenen bij het beleggingsbeleid.

IFF Pensioenfonds zal bij de selectie, bewaking en evaluatie van vermogensbeheerders de volgende criteria afwegen in samenhang met het geheel van uitbestedingscriteria:

- De vermogensbeheerder dient de Principes voor Verantwoord Beleggen (Principles for Responsible Investment, of PRI) van de Verenigde Naties ondertekend te hebben;
- De vermogensbeheerder moet in de beleggingskeuzes compliant zijn met alle relevante wet- en regelgeving. Zo dient de vermogensbeheerder beleggingen in bedrijven die betrokken zijn bij de productie, opslag of verhandeling van clusterammonitie en landmijnen uit te sluiten. Daarnaast dienen instanties waartegen internationale sancties zijn afgekondigd ook uitgesloten te zijn;
- De vermogensbeheerder dient in staat te zijn om conform wet- en regelgeving inzicht te geven in welke mate ESG-screening wordt toegepast;
- De vermogensbeheerder dient aan te sluiten bij de morele doelstellingen en thema's van het duurzaamheidsbeleid;
- Van de vermogensbeheerder wordt verwacht dat zij duurzaamheid heeft geïntegreerd in haar beleggingsprocessen en dat zij een engagementbeleid heeft.

Bij beleggingen in aandelen zal IFF Pensioenfonds kennisnemen van het beleid van de vermogensbeheerder ten aanzien van het gebruik van aandeelhoudersrechten, zoals het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. Het pensioenfonds beoordeelt hierbij of het zich kan vinden in dit beleid. Bij de heroriëntatie van het aandelenbeleid hebben bovenstaande criteria een belangrijke rol gespeeld bij de selectie van de twee voorkeurspartijen. Beide voorkeursoplossingen hebben een sterk ESG-profiel. Het bestuur is van mening dat beide fondsen een sterke positieve bijdrage leveren aan het duurzaamheidsprofiel van de beleggingsportefeuille.

Maatschappelijk verantwoord beleggen is ook tijdens de ALM-studie en bijbehorende risicobudgettering, afgerond in 2023, een centraal thema geweest. Onderzocht is hoe de respectievelijke beleggingsfondsen scoren op het gebied van duurzaamheidsintegratie. Daaruit is gebleken dat alle fondsen binnen hun respectievelijke categorie goed scoren met betrekking tot dit onderwerp. De liquide beleggingen in aandelen, LDI en bedrijfsobligaties hebben een SFDR Artikel 8 classificatie, wat betekent dat de belegging duurzaamheidskenmerken promoot. Voor vastgoed en alternative credit (Loans en ABS) is de SFDR-classificatie minder relevant; deze fondsen scoren echter wel goed op de voor deze beleggingen relevante scoringscriteria.

Om te beoordelen in welke mate het gevoerde beleggingsbeleid aansluit bij het duurzaamheidsbeleid monitort het pensioenfonds de beleggingsportefeuille periodiek. Hierbij wordt bij de jaarlijkse evaluatie van de vermogensbeheerder nagevraagd op welke wijze de vermogensbeheerder invulling heeft gegeven aan dit duurzaamheidsbeleid. Voor de monitoring van de financiële impact wordt jaarlijks aan de vermogensbeheerders gevraagd wat de toegevoegde waarde van ESG-integratie op het rendement en risico is geweest. Daarnaast zal het pensioenfonds actief met vermogensbeheerders in overleg blijven treden om klimaatrisico's verder in kaart te brengen en zo verbeteringen in het duurzaamheidsbeleid te realiseren. Het pensioenfonds ziet duurzaam beleggen als een strategisch onderwerp. Derhalve sluit het voor de frequentie van evaluaties aan bij de ALM-cyclus. Dit betekent dat eens in de drie jaar wordt gekeken of het duurzaamheidsbeleid nog in lijn is met de huidige overtuigingen, doelstellingen en uitvoeringsvorm. Daarnaast wordt periodiek gekeken of eventuele nieuwe beleggingscategorieën vanuit het duurzaamheidsbeleid interessant kunnen zijn voor het pensioenfonds. Op deze manier maakt het pensioenfonds een afweging tussen de frequentie waarop nieuwe categorieën worden toegevoegd en de kosten die hiermee gemoeid gaan. Tot slot is het pensioenfonds ervan overtuigd dat duurzaamheid een begrip is dat door de jaren heen kan verschuiven. Zo zijn industrieën die in het verleden als duurzaam werden gezien, dat vandaag de dag niet meer ('stranded assets'). Hier wordt in de 3-jaarlijkse evaluatie van het beleggingsbeleid eveneens bij stilgestaan. Tot slot zal het pensioenfonds transparante verantwoording afleggen aan alle betrokkenen over de impact van haar duurzaamheidsbeleid.

SFDR classificatie

Vanuit de SFDR wetgeving moeten pensioenfondsen de pensioenregeling classificeren als ofwel:

- Een product dat duurzame belegging tot doel heeft (artikel 9)
- Een product dat ecologische of sociale kenmerken promoot (artikel 8)
- Overig (artikel 6)

Hoewel de ambities veel verder reiken, kiest het IFF pensioenfonds om praktische redenen ervoor om het pensioenproduct voorlopig te classificeren als "overig". IFF neemt duurzaamheid als aanvullend criterium mee in haar beleggingsbesluitvorming, maar richt zich niet op een specifiek duurzaamheidsdoel (artikel 9 SFDR) en promoot ook geen ecologische of sociale kenmerken (artikel 8 SFDR).

Risicomanagement

Het bestuur is verantwoordelijk voor het realiseren van de doelstellingen van het fonds. Het bereiken van die doelstellingen kan continu in gevaar komen door risico's van binnen en buiten de organisatie. Risicomanagement staat dan ook nadrukkelijk op de agenda van het bestuur. Het bestuur moet een actueel en volledig beeld hebben van alle relevante risico's en zorgen voor gepaste beheersmaatregelen. Dit vloeit voort uit eisen ten aanzien van een beheerste en integere bedrijfsvoering zoals opgenomen in de Pensioenwet.

Risico- en beheersingscategorieën

Het bestuur heeft de dagelijkse uitvoering van het risicomanagement gedelegeerd aan de Beleggingsadviescommissie voor financiële risico's en aan de Risicomanagementcommissie voor niet-financiële risico's.

Deze twee onderscheidende categorieën zijn ontleend aan FIRM, een methode die onderscheid maakt tussen verschillende risicocategorieën. In 2021 is de duurzaamheidsrisico toegevoegd aan de niet-financiële risico's. Het IFF Pensioenfonds kent nu de volgende hoofd risico's:

Financiële risico's

- Solvabiliteitsrisico
- Liquiditeitsrisico
- Verzekeringsrisico
- Overige risico's balansbeheer

Niet-financiële risico's

- Omgevingsrisico
- Operationeel risico
- Uitbestedingsrisico
- IT-risico
- Integriteitsrisico
- Juridisch risico
- Governance risico
- Duurzaamheidsrisico

Voor een volledige beschrijving van de risico- en beheersingscategorieën, wordt verwezen naar het "Risicomanagementplan", dat onderdeel is van de ABTN. Alle 30 geïdentificeerde risico's worden omschreven, alsmede voor ieder risico kans en impact, de beheersmaatregelen, het restrisico en monitoring en rapportering. Ook risicobeleid en risicohouding worden toegelicht in dit document. De financiële risico's worden ook verder toegelicht in de jaarrekening, vanaf pagina 60, een korte beschrijving van de niet-financiële risico's volgt hieronder.

Omgevingsrisico

Alle mogelijke gebeurtenissen waarin de missie, visie, strategie of doelstellingen negatief worden beïnvloed als gevolg van buiten het pensioenfonds komende veranderingen op het gebied van marktverhoudingen, belanghebbenden, reputatie en ondernemingsklimaat. Beheersingsmaatregelen zijn gericht op intensief contact met zowel sponser, deelnemers als adviseurs om tijdig te kunnen anticiperen op veranderingen.

Operationeel risico

Het pensioenfonds heeft het operationeel risico gedefinieerd als het risico dat het pensioenfonds zijn missie niet vervult, zijn doelstellingen niet behaalt of schade lijdt als gevolg van ondoelmatige of onvoldoende doeltreffend ingerichte dan wel uitgevoerde processen. Overigens kan het operationeel risico zich manifesteren als uitbestedingsrisico, IT-risico, integriteitsrisico of juridisch risico.

Uitbestedingsrisico

Uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel wordt geschaad. Het pensioenfonds heeft veel werkzaamheden uitbesteed. Belangrijkste beheersingsmaatregelen: afspraken met uitbestedingspartijen in overeenkomsten en Service Level Agreements (SLA's) en permanente monitoring en periodieke evaluatie van uitvoering van de (SLA's en de niet-financiële risicorapportages ten aanzien van uitbesteding, de ISAE 3402 verklaringen van de uitvoerders en regelmatige monitoring van het uitbestedingsrisico in het kader van het compliance risico.

IT-risico

Alle mogelijke gebeurtenissen waarin de missie, visie, strategie of doelstellingen negatief worden beïnvloed als gevolg van de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit die worden geschaad van aan derden uitbestede werkzaamheden, door derden ter beschikking gesteld personeel, en door derden ter beschikking gestelde apparatuur, systemen en software.

Dit IT-risico kan bijvoorbeeld optreden als de IT-strategie en het IT-beleid niet of onvoldoende zijn toegerust voor de bedrijfsprocessen. Belangrijkste beheersmaatregelen: Dit risico wordt met name beheerst door de beheersing van het uitbestedingsrisico.

Integriteitsrisico

Alle mogelijke gebeurtenissen waarin de missie, visie, strategie of doelstellingen negatief worden beïnvloed als gevolg van het niet-integer of onethisch handelen of gedragen van de organisatie, het bestuur, de medewerkers of betrokken derden. Een en ander gerelateerd aan wettelijke normen, maatschappelijke opvattingen en door het pensioenfonds zelf gestelde normen. Belangrijkste beheersmaatregelen: uitsluitend zakelijke banden met professionele partijen met een eigen gedragscode en certificering. Het pensioenfonds voert periodiek een systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) uit om de integriteitsrisico's beter zichtbaar te maken. Hiermee identificeert het pensioenfonds de relevante integriteitsrisico's binnen en buiten het pensioenfonds en in de uitvoeringsorganisaties. Het beoordelen van het frauderisico is onderdeel van de SIRA. Er hebben zich in 2023 geen fraude gevallen voorgedaan.

Juridisch risico

Alle mogelijke gebeurtenissen waarin de missie, visie, strategie of doelstellingen negatief worden beïnvloed als gevolg van het niet naleven van formele afspraken (contracten), niet contractuele verplichtingen en wet- en regelgeving. Belangrijkste beheersingsmaatregelen: het bestuur monitort veranderingen in wet- en regelgeving en laat zich waar nodig bijstaan door actuariële en juridische adviseurs.

Governance risico

Alle mogelijke gebeurtenissen waarin de missie, visie, strategie of doelstellingen negatief worden beïnvloed doordat de continuïteit van het bestuur in gevaar komt of doordat de geschiktheid van het bestuur als geheel dan wel van individuele bestuursleden niet voldoende is of niet voldoende kan worden aangetoond. Belangrijkste beheersmaatregelen: voor de bemensing van de diverse pensioenfondsorganen, zoals bestuur en verantwoordingsorgaan gelden wettelijke vertegenwoordigingsverplichtingen en geschiktheidseisen. Daarnaast laat het bestuur zich bijstaan door professionele bestuursondersteuning en adviseurs en maakt gebruik van professionele uitbestedingspartijen. Indien nodig kunnen externe bestuurders worden ingezet. Op dit moment zijn alle fondsorganen volledig bezet en er is een aspirantenpool voor toekomstige vacatures.

Duurzaamheidsrisico

Alle mogelijke gebeurtenissen waarin de missie, visie, strategie of doelstellingen negatief worden beïnvloed door risico's met betrekking tot Environment (milieu), Social of Governance gebeurtenissen of omstandigheden. Dit risico wordt voornamelijk beheerst via het beleggingsbeleid.

Monitoring van risico's

Sinds de invoering van de IORP II-wetgeving heeft het pensioenfonds een sleutelfunctiehouder (SFH) risicomangement benoemd en een Risicomanagementcommissie (RMC) ingesteld. Middels een jaarschema beoordeelt de RMC de geïdentificeerde niet- financiële risico's en beheersmaatregelen, en er wordt ook regelmatig gekeken naar mogelijk nieuwe risico's. De monitoring van de financiële risico's wordt door de Beleggingsadviescommissie uitgevoerd, De beoordelingen van de BAC en de RMC worden iedere bestuursvergadering besproken, daarnaast wordt door de SFH risicomangement een risicobeoordeling opgesteld bij beleidswijzigingen.

De belangrijkste risico's voor het IFF Pensioenfonds

De voornaamste financiële risico's voor het IFF pensioenfonds zijn de volgende:

- **Solvabiliteitsrisico:** het risico dat de ambitie niet meer gerealiseerd kan worden doordat de solvabiliteit, dus de dekkingsgraad, ontoereikend wordt. De belangrijkste drivers achter het solvabiliteitsrisico zijn momenteel:
 - **Renterisico:** het risico van verlies van solvabiliteit door rentedalingen of draaiingen van de rentecurve vanwege het verschil in de (gemiddelde) looptijden van de (nominale) pensioenverplichtingen en de vastrentende beleggingen, alsmede vanwege het verschil in omvang van de pensioenverplichtingen ten opzichte van de vastrentende beleggingen.
Beheersmaatregelen: Het renterisico is voor een groot deel afgedekt volgens een staffel op basis van renteniveau middels een Liability Driven beleggingsfonds (het Robeco LDI40 fonds). De effectiviteit van de afdekking ultimo 2023 bedraagt ongeveer 70%, en valt binnen de gestelde bandbreedte van 65% tot 75%. De FMC monitort tweewekelijks het renterisico en rapporteert aan de Beleggingsadviescommissie en het bestuur;
 - **Koersrisico zakelijke waarden:** het risico dat door koersverliezen of tegenvallende rendementen op zakelijke waarden (onder andere aandelen en vastgoed) de solvabiliteit van het pensioenfonds onder druk komt en de indexeringsambitie ongerealiseerd blijft.
Beheersmaatregelen: De beleggingen vinden plaats via fondsen. Zowel bij aandelen als onroerend goed is binnen de portefeuilles een sterke geografische en sectorale spreiding aangebracht. De prestaties van portefeuilles worden op maandbasis gemonitord aan de hand van gegevens die de vermogensbeheerders zelf aanleveren en die een onafhankelijke partij, Blue Sky Group, vergelijkt met de benchmark.

Het totale solvabiliteitsrisico wordt periodiek middels een ALM-studie geanalyseerd. Daarnaast een maandelijks dashboard opgesteld waar ook de gevoeligheid voor rente en aandelenkoersen op de actuele dekkingsgraad wordt weergegeven, onderstaand de weergave van april 2024.

UFR		Renteverandering (parallel)				
		-1,0%	-0,5%	0%	+0,5%	+1,0%
Verandering aandelen	-25%	114,4%	120,9%	127,9%	135,6%	143,9%
	-12,5%	117,0%	123,9%	131,4%	139,5%	148,3%
	0%	119,7%	126,9%	134,9%	143,4%	152,7%
	+12,5%	122,3%	130,0%	138,3%	147,4%	157,1%
	+25%	125,0%	133,0%	141,8%	151,3%	161,5%

Van de niet-financiële risico's vormt het IT-risico, en met name cybercrime, het voornaamste risico. Pensioenfondsen zijn, door een combinatie van financieel beheer en persoonsgegevens, een aantrekkelijk doelwit. Dit vraagt een permanente alertheid om ongewenste indringers buiten onze pensioensystemen te houden. Beheersmaatregelen: Omdat het grootste deel van onze werkzaamheden uitbesteed is, spelen onze uitbestedingspartners een belangrijke rol in de beheersing van het IT-risico. Wij overleggen regelmatig met hen over de beheersing van hun IT-risico's, ontvangen reguliere rapportages en verwachten (en zien) van hen een proactieve houding in deze. Ondanks alle geïmplementeerde beheersmaatregelen blijft het restrisico aanzienlijk; het bestuur acht dit restrisico aanvaardbaar.

Daarnaast blijft het omgevingsrisico ook in 2023 nadrukkelijk aanwezig door de Wet Toekomst Pensioenen (WTP) en het daarbij behorende krachtenspel van politiek en sociale partners. Eind 2023 heeft het bestuur besloten dat er waarschijnlijk niet voldoende toekomst is voor een zelfstandig IFF pensioenfonds. Beheersmaatregelen: Het bestuur is in overleg met IFF, de pensioenuitvoerder en marktpartijen om de toekomstige mogelijkheden en gewenste koers te bepalen. In de loop van 2024 wordt het standpunt van de sociale partners rondom de toekomstige pensioenregeling van IFF bekend, en maakt IFF pensioenfonds een keuze voor de eventuele waardeoverdracht van het haar vermogen.

Governance en compliance

Geschiktheid

In 2023 is weer een zelfevaluatie uitgevoerd onder begeleiding van Mens en Kennis.

Behalve het functioneren van het bestuur tijdens een zelfevaluatie komt ook deskundigheid inzake het pensioenstelsel aan de orde. Alle bestuursleden hebben minimaal het vereiste Deskundigheidsniveau A, en aspirant-bestuursleden worden gestimuleerd om de opleiding te volgen (is ook gerealiseerd). Het merendeel van de bestuursleden heeft niveau B; er wordt naar gestreefd op alle deskundigheidsgebieden minimaal 2 bestuursleden op Deskundigheidsniveau B te hebben. Daarnaast wordt het bestuur elke vergadering bijgestaan door een externe deskundige, drs. C. Kroon AAG van Willis Towers Watson BV.

Het bestuur stelt alle medewerkers, (aspirant-)bestuursleden en andere direct bij het pensioenfonds betrokken personen in de gelegenheid hun deskundigheid op peil te houden of uit te breiden middels vakliteratuur, seminars en cursussen. Regelmatig worden er ook kennissessies georganiseerd binnen de bestuursvergaderingen, bijvoorbeeld over (onderdelen van) de beleggingsportefeuille en het nieuw pensioenakkoord.

Naleving gedragscode

IFF Pensioenfonds kent een eigen gedragscode, gebaseerd op het model van de Pensioenfederatie. Het doel van de gedragscode is het waarborgen en handhaven van het vertrouwen in het pensioenfonds door belanghebbenden, door gewenst gedrag te stimuleren en ongewenst gedrag te voorkomen. De gedragscode kent daartoe algemene gedragsregels voor verbonden personen en aanvullende gedragsregels voor insiders. Alle leden van het bestuur, van de BAC en het VO tekenen jaarlijks deze code en hebben allen verklaard deze code gedurende heel 2023 te hebben nageleefd.

Code Pensioenfondsen

Gedurende het verslagjaar voldeed de manier waarop IFF Pensioenfonds was ingericht en werd bestuurd aan de Pensioenwet en de "Code Pensioenfondsen". De Code Pensioenfondsen is opgesteld door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid, en bestaat uit normen die de sector zichzelf oplegt.

Het bestuur streeft ernaar de code na te leven. Dit is voor het grootste deel ingevuld, met uitzondering van het diversiteitsbeleid (norm 33): de code schrijft voor dat het bestuur ervoor moet zorgen dat de samenstelling van de bestuurlijke organen een redelijke afspiegeling vormt van de belanghebbenden. Daarbij moet rekening worden gehouden met opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, geslacht en leeftijd. Het bestuur onderschrijft het belang van diversiteit. De man-vrouw verhouding binnen bestuur is op orde, maar het betrekken van jongeren bij het pensioenfonds blijft echter een aandachtspunt; er is op dit moment geen bestuurslid of VO-lid jonger dan 40 jaar. Dit is geen bewuste keuze, maar ook bestuursleden worden “vanzelf” ieder jaar een jaar ouder. Er is een stappenplan gemaakt om diversiteit verder te bevorderen.

Klachten- en geschillenregeling

Het bestuur heeft gezorgd voor een adequate interne klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is via de website van ons pensioenfonds. Onderdeel van de klachtenprocedure is de mogelijkheid van het instellen van beroep tegen een beslissing van het bestuur bij de Ombudsman Pensioenen.

Per 1 juli 2023 hebben wij ook ons klachtenbeleid en -reglement aangescherpt. Het is nu eenvoudiger en laagdrempeliger voor deelnemers die het ergens niet mee eens zijn, hun ongenoegen bij ons kenbaar te maken, wat wij opvatten als klacht. De manier van behandelen is ook verbeterd en transparanter geworden.

Sindsdien is, vooral door de ruimere definitie van het begrip ‘klacht’, het aantal klachten toegenomen. Gelukkig heeft dit niet tot een daling van de algehele tevredenheid geleid. Dit strookt met onze opvatting dat klachten veelal signalen zijn om onze processen verder te kunnen verbeteren. Tegen het eind van het jaar werd de nationale Geschillen Instantie Pensioenen (GIP) aangekondigd. Op basis van die aankondiging hebben wij ons klachtenbeleid opnieuw aangepast.

Naleving wet- en regelgeving

Er is in 2023 geen sprake geweest van boetes, dwangsommen of het aanstellen van een bewindvoerder in het kader van artikel 96 van de Pensioenwet.

Ontwikkelingen

In 2023 heeft het bestuur 11 keer vergaderd, waarvan 1 bestuursdag. Het dagelijks bestuur vergaderde 18 keer. Hierbij zijn onder meer de volgende onderwerpen aan de orde geweest.

Ontwikkeling financiële positie

In 2023 is de beleidsdekkingsgraad gestegen van 126,4% naar 130,5%.

Toekomst pensioenfonds

In juli 2023 is de Wet Toekomst Pensioenen (Wtp) van kracht geworden. Zoals al eerder vermeld, heeft het bestuur besloten dat het fonds waarschijnlijk geen nieuwe pensioenregeling onder de Wtp zal uitvoeren. De route naar een gesloten pensioenfonds en een traject van Collectieve Waarde Overdracht en liquidatie wordt op dit moment onderzocht. Indien dit de route wordt, zijn een aantal delen van de nieuwe wet niet van toepassing op het IFF pensioenfonds. Zo zullen de sociale partners bij IFF een transitieplan indienen en zal het IFF pensioenfonds geen implementatie- en communicatieplan maken voor de overgang naar een nieuwe regeling, want die zal dan binnen ons pensioenfonds niet worden uitgevoerd.

Er zijn andere onderdelen van de Wtp die al wel voor ons pensioenfonds tot aanpassingen hebben geleid. Het gaat dan om de onderwerpen keuzebegeleiding en de manier van omgaan met klachten:

- Per 1 juli 2023 hebben wij ons proces rondom keuzebegeleiding aangescherpt om zo onze deelnemers goed in staat te stellen de voor hen passende keuzes te maken in onze pensioenregeling.
- Per 1 juli 2023 hebben wij ook ons klachtenbeleid en -reglement aangescherpt.

Oekraïne

Sinds februari 2022 is sprake van een oorlogssituatie in de Oekraïne. Het pensioenfonds monitort scherp de impact van deze oorlogssituatie op het pensioenfonds. Dit betreft o.a. het voldoen aan sanctiewetgeving, het mogelijke effect op de beleggingsportefeuille en cybersecurity. In 2023 was de impact op ons pensioenfonds verwaarloosbaar.

Conflict Midden-Oosten

Sinds oktober 2023 is het bijzonder onrustig in het Midden Oosten. Vooralsnog heeft dit geen impact op het pensioenfonds.

Beleggingsbeleid

Het pensioenfonds heeft in 2023 met de beleggingsfondsen verdere stappen gemaakt richting maatschappelijk verantwoord beleggen. In het vierde kwartaal heeft de BAC een statusupdate ontvangen welke stappen zijn gemaakt door de beleggingsfondsen M&G en Robeco. Tot 2023 was het pensioenfonds participant in het Robeco LDI40 fonds. Dit is een algemeen fonds, waarvoor algemene, relatief strikte, fondsvoorwaarden gelden waaraan het pensioenfonds dient te voldoen, met name op het gebied van herbalancerings. In 2023 heeft het pensioenfonds besloten over te stappen naar een maatwerk LDI-fonds. Afdekking vindt plaats op basis van het feitelijke verplichtingenprofiel van het pensioenfonds Dit sluit beter aan bij de werkelijke verplichtingen van het pensioenfonds, wat het curverisico mitigeert.

Communicatie

In 2023 is steeds meer gebruik gemaakt van digitaal communiceren naar de deelnemers. Daarnaast zien wij dat veel deelnemers gebruik maken van het online portaal. Tot op heden hebben wij ruim 1460 e-mailadressen in de administratie opgenomen t.b.v. de digitale communicatie. Er zijn vier edities van de digitale nieuwsbrief verstuurd. Verder zijn er twee edities uitgebracht van de Pensioen Update.

Deze fysieke nieuwsupdate blijven wij 2x per jaar uitbrengen voor de deelnemers die niet digitaal geïnformeerd willen of kunnen worden. Ook voor 2024 blijft het een streven het digitaal communiceren verder uit te breiden. Daarnaast blijft er aandacht voor communicatie naar specifieke groepen.

In het kader van de UPO campagne is een aparte kaart naar de groep 'digitaal ja, zonder e-mailadres, verzonden. Dit heeft een boost gegeven aan de registratie van e-mailadressen.

In het kader van keuzebegeleiding zijn de communicatiemiddelen aangepast aan de minimale eisen. Per 1 januari 2024 wordt ook de mogelijk geboden van een persoonlijk pensioengesprek.

Interne Audit

In 2023 heeft de Sleutel Functie Interne audit conform het jaarplan een audit uitgevoerd naar de indexatie van pensioenen en uitkeringen per 1 januari 2023.

Fraude en continuïteitsanalyse

Het monitoren van fraude risico is onderdeel van de SIRA en wordt mininmaal 1 maal per jaar in het bestuur besproken. Fraude kan betrekking hebben op de beleggingen of op de pensioenuitkeringen. Beheersmaatregelen hebben betrekking op het uitsluitend contracteren van professionele partijen met gedragscodes en controlemechanismes.

Monitoring vindt plaats via SLA rapportages en ISAE (of vergelijkbare) verklaringen. Netto kans en impact zijn daardoor laag. Er hebben zich in 2023 geen fraude gevallen voorgedaan.

De operationele continuïteit wordt geborgd door meerdere factoren: onze gezonde financiële positie, onze belangrijkste uitbestedingspartner BSG, die op haar beurt een Business Continuity Plan heeft, onze volledige bezette bestuur en commissies, onze goede relatie met de sponsor. Regelmatig laten we een ALM uitvoeren om de beleggingskoers te ijkten en jaarlijks voeren we als bestuur een zelfevaluatie uit om onze interne werkrelaties gezond te houden. Zodra er financiële factoren spelen heeft het pensioenfonds instrumenten, zoals korten, waardoor de financiële continuïteit nooit in het geding komt.

Niet gedreven door financiële redenen overweegt het fonds om de transitie naar WTP niet te maken en over te gaan tot een traject van Collectieve Waarde Overdracht en liquidatie. De sponsor zal dan voor de nieuwe pensioenregeling een andere uitvoerder kiezen. Een definitieve beslissing hierover wordt na de zomer van 2024 verwacht.

Vooruitblik

2024 staat in het teken van de WTP, het mogelijk opzeggen van de uitvoeringsovereenkomst en het verkennen van de mogelijkheid voor Collectieve Waarde Overdracht van het fondsvermogen. In maart 2024 heeft de werkgroep vanuit de werkgever haar plannen met het bestuur en het VO gedeeld. Vooral nog is er geen duidelijkheid over de keuze van de nieuwe regeling. Zowel de solidaire premierregeling als de flexibele premierregeling behoren nog tot de mogelijkheden. Voor de uitvoering van de nieuwe pensioenregeling onderzoekt de werkgroep de opties bij een APF of een BPF.

Om de risicohouding van de deelnemers te meten, is er in 2023 een risicopreferentieonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek wordt ook gebruikt om te peilen welke voorkeur de deelnemers hebben ten aanzien van de soort pensioenregeling en hoe deelnemers aankijken tegen het eigen pensioenfonds.

2. Verslag van Visitatiecommissie

Inleiding

Het bestuur van IFF Pensioenfonds (hierna: Fonds) heeft VCHolland en daarmee de leden van de visitatiecommissie (hierna: VC), na advies van het Verantwoordingsorgaan (hierna: VO) van het Fonds, de opdracht gegeven tot de uitvoering van een visitatie bij het Fonds.

De visitatiecommissie (hierna: VC) heeft tot (wettelijke) taak toezicht te houden op (de totstandkoming van) het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het Fonds. Binnen dit kader vormt de VC zich een beeld van de wijze waarop het Fonds de Code Pensioenfondsen naleeft.

De VC is ten minste belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het VO en de werkgever, en in het jaarverslag.

Het intern toezicht vervult zijn taak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het Fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.

VCHolland heeft voor de uitvoering van visitaties een werkwijze ontwikkeld die uiteindelijk uitmondt in een rapportage over de bevindingen en het oordeel van de VC. De visitatie strekte zich uit tot de beschikbaar gestelde informatie over kalenderjaar 2023.

Oordeel/Bevindingen

Samenvattend oordeel

De VC heeft kunnen vaststellen dat het Fonds heeft voldaan aan een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging. Er is sprake van een effectief en slagvaardig optreden van het bestuur en een beheerste en integere bedrijfsvoering.

Samenvattend oordeel Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen is ingedeeld in acht hoofdthema's. In de hierna opgenomen tabel wordt inzichtelijk gemaakt op welke wijze deze hoofdthema's zich verhouden tot de onderwerpen waarop de VC haar toezicht heeft gericht.

De VC heeft kennisgenomen van de eigen beoordeling van het Fonds met betrekking tot de naleving van de Code. Deze is naar het oordeel van de VC adequaat. De rapportage en uitleg van de uitzonderingen en de onderwerpen waarover het Fonds wettelijk of volgens de Code is gehouden te rapporteren, is op orde. De VC merkt op dat beoordeling of goedkeuring van het jaarverslag 2023 niet tot haar mandaat heeft behoord.

	Functioneren VC	Algemeen, opvolging aanbevelingen	Governance	Geschiktheid	Beleggingen	Risico's	Communicatie
Vertrouwen waarmaken		2, 5	1, 3, 4, 5, 9		6, 7	8	
Verantwoordelijkheid nemen			10, 11, 12, 13, 14			12	
Integer handelen		22	15, 16, 17, 18, 19, 20, 21				
Kwaliteit nastreven	28		23, 24, 25	26, 27, 28, 29, 30			
Zorgvuldig benoemen			34, 39, 40	31, 32, 33, 35, 36, 37, 38			
Gepast belonen			41, 42, 43, 44, 45				
Toezicht houden en inspraak waarborgen	46, 48	47, 50	51, 52, 53, 54, 55, 56, 57				
Transparantie bevorderen		58, 59, 61, 62, 64	65		62		60, 61, 63

De gerapporteerde uitzonderingen zien op de volgende norm:

- Norm 33: diversiteitsbeleid: Ook in 2023 was er geen bestuurslid of VO-lid jonger dan 40 jaar. Er is een stappenplan aanwezig om de diversiteit verder te bevorderen.

Naar het oordeel van de VC zijn de gerapporteerde uitzonderingen en de onderstaand gerapporteerde bevindingen niet van zodanige aard dat hiermee in materiële zin inbreuk wordt gemaakt op het naleven van genoemde hoofdthema's.

Opvolging bevindingen en aanbevelingen

Het Fonds werkt met een register van aanbevelingen, dat twee maal per jaar door het bestuur wordt behandeld in aanwezigheid van het VO. Hierin zijn de aanbevelingen opgenomen van de visitatiecommissie, de accountant en de actuaris. Het bestuur weegt de aanbevelingen zorgvuldig af en motiveert afwijkingen. Er is een proces ingericht om de aanbevelingen systematisch te bewaken.

Algemene gang van zaken

Het bestuur is op de hoogte van de (ontwikkelingen in) wet- en regelgeving en heeft een voldoende robuust proces om wijzigingen in wet- en regelgeving te implementeren. Ook heeft het fonds een adequaat proces om wijzigingen in de diverse overeenkomsten tijdig te verankeren. Waar nodig wordt ter ondersteuning gebruik gemaakt van externe professionals. In 2023 is uitgebreid stilgestaan bij de toekomst van het Fonds.

De VC volgt de mening van het Fonds dat het interne en externe ontwikkelingen voldoende adequaat volgt en voldoet aan de normen met betrekking tot de diverse beleidsuitgangspunten en haalbaarheidstoets.

Governance

Er is sprake van een heldere taakverdeling en een transparante en gedocumenteerde beleids- en verantwoordingscyclus. De notulen van het bestuur zijn transparant en geven duidelijk inzicht in de overwegingen en afwegingen die het bestuur tot haar besluit hebben gebracht en hoe zij de diverse belangen op evenwichtige wijze heeft afgewogen.

Het VO heeft blijk gegeven hoge eisen aan zijn eigen functioneren te stellen en onderhoudt een constructieve relatie met het bestuur. Daarbij heeft de VC kunnen vaststellen dat het bestuur het VO ook meeneemt in de (wettelijke) ontwikkelingen die van invloed zijn op het Fonds.

In 2023 is door het bestuur schriftelijk advies gevraagd aan het VO over een aanpassing van het beloningsbeleid en de klachtenregeling. Aan de eisen ten aanzien van een beheerste en integere bedrijfsvoering wordt voldaan.

In 2023 is binnen het Fonds de focus van de transitie naar een nieuw pensioencontract verlegd naar de mogelijke transitie naar een alternatieve uitvoeringsorganisatie. Het Fonds heeft daarbij zijn eigen criteria geformuleerd. De VC is van mening dat een goede relatie met de sociale partners bij de transitie naar een alternatieve uitvoeringsorganisatie belangrijk is. Daarbij is wel van belang dat de verantwoordelijkheden van de verschillende betrokken partijen helder zijn.

Geschiktheid

Het bestuur en het VO voldoen aan de eisen die gesteld worden aan de geschiktheid en betrouwbaarheid. De compliance officer toetst jaarlijks op de aard en omvang van de nevenfuncties; over 2023 zijn daaromtrent geen bijzonderheden geconstateerd. Bestuur en VO volgen waar nodig aanvullende themasessies en/of webinars van adviseurs en de Pensioenfederatie. In 2023 is de nodige aandacht besteed aan de toekomst van het Fonds. Daaraan is ook aandacht besteed tijdens de gehouden zelfevaluaties door bestuur en VO onder externe begeleiding.

Het bestuur heeft aandacht voor de continuïteit van de fondsorganen, maar is zich er daarbij van bewust dat opvolging lastig te vinden is. Dit is dan ook een van de redenen van de herbezinning op de toekomst van het Fonds.

Punt van aandacht is de benodigde kennis en competenties in verband met de voorgenomen collectieve waardeoverdracht en liquidatie. Op dit vlak doet de VC de aanbeveling hieraan aandacht te besteden en op te acteren. Voor het VO bestaat de mogelijkheid om externe expertise aan te trekken om zich laten ondersteunen en adviseren.

Beleggingen

Het Fonds hanteert voor het strategisch beleggingsbeleid een transparante beleggingscyclus die start met de beleggingsovertuigingen. Het beleggingsbeleid is toereikend vastgelegd in de ABTN; jaarlijks wordt een beleggingsplan daarvan afgeleid. Het bestuur heeft risicogrenzen vastgesteld, gerelateerd aan de dekkingsgraad, en uitmondend in een risicobudget in termen van een Tracking Error ten opzichte van de verplichtingen. Jaarlijks wordt getoetst of het beleggingsbeleid voldoet aan de prudent person regel. Voor 2023 was dit wederom het geval.

In 2023 is het beleggingsbeleid in strategische en tactische zin aangepast naar aanleiding van de resultaten van een begin 2023 afgeronde ALM-studie. Het risico/rendementsprofiel van het Fonds is daarmee niet gewijzigd.

Het Fonds heeft in 2023 de bevordering van het duurzaamheidsbeleid voortgezet. Duurzaamheid is een criterium bij de keuze van de beleggingsfondsen.

In het jaarverslag bij de beleggingsparagraaf legt het Fonds verantwoording af over het MVB beleid.

Het Fonds heeft de belegging van het vermogen van het Fonds uitbesteed en belegt in beleggingsfondsen. Door middel van rapportages door de vermogensbeheerders wordt de naleving van de door het Fonds gestelde voorwaarden gecontroleerd. De VC heeft kunnen vaststellen dat dit proces adequaat is. Het bestuur wordt periodiek op de hoogte gesteld van de resultaten, zowel via rapportages als mondeling binnen het bestuur. Jaarlijks worden de vermogensbeheerders geëvalueerd.

Risico

Het Fonds beschikt over een adequaat beleid voor het integrale risicomanagement (IRM-beleid), dat is gebaseerd op de ERM-methode dat wereldwijd binnen IFF wordt gebruikt, en dat in de ABTN wordt beschreven. Jaarlijks worden alle risico's in de risicomanagementcommissie (RMC) geanalyseerd aan de hand van een template en daarna door het bestuur vastgesteld. Voor alle risico's zijn scenario's opgesteld. De RMC gaat na of de scenario's nog actueel zijn en eventueel aanvulling behoeven. IRM is een vast agendapunt bij de bestuursvergaderingen. Bij besluitvorming door het bestuur wordt de risic-oafweging van de sleutelfunctiehouder risicobeheer vastgelegd. Twee keer per jaar levert de sleutelfunctiehouder risicobeheer een risicorapport op.

Tijdens de visitatie was nog geen rapport beschikbaar van de SFH Actuarieel. Het bestuur verwacht geen materiële bevindingen. De SFH interne audit heeft in 2023 één audit uitgevoerd; deze had betrekking op het proces van besluitvorming over de indexatie per 1 januari 2023. De conclusie hieruit is dat het bestuur zorgvuldig heeft gehandeld en aantoonbaar meerdere informatiebronnen heeft geraadpleegd bij de totstandkoming van het besluit.

Het Fonds beschikt over adequaat uitbestedingsbeleid en handelt conform. De uitbestedingen liggen vast in schriftelijke overeenkomsten met afspraken over servicelevels en rapportages. Het bestuur blijft in control middels (SLA-)rapportages, ISAE/SOC-verklaringen e.d. Tevens vinden jaarlijks evaluatiegesprekken plaats met uitbestedingspartijen. Het Fonds besteedt ook aantoonbaar aandacht aan de keten van onderuitbestedingen.

In 2021 werd een eerste ERB uitgevoerd. Een nieuwe ERB staat gepland voor 2024. Voor de hand lijkt te liggen om daarin aandacht te besteden aan de nieuwe toekomstplannen voor het Fonds.

Het integriteitsrisico wordt afdoende geadresseerd. Voor 2024 staan updates gepland van de klokkenluidersregeling en de incidentenregeling.

Het Fonds beschikt over adequaat beleid ten aanzien van IT-risico's en past dit ook aantoonbaar toe. Daarbij is er extra aandacht voor de beheersing van deze risico's bij de pensioenuitvoeringsorganisatie BSG. De VC doet de aanbeveling om ook bij de andere partijen die het Fonds ondersteunen assurance te vragen over de beheersing van de risico's van informatiebeveiliging.

Communicatie

Het Fonds heeft een communicatiebeleidsplan vastgesteld dat inzicht geeft in de doelstellingen van de communicatie, de communicatieprocessen richting de belanghebbenden en de communicatiemiddelen. De VC beveelt aan het beleidsplan te actualiseren conform de communicatieverplichtingen die wettelijk zijn voorgeschreven. Het Fonds heeft tevens een communicatiejaarplan 2024 opgesteld in lijn met het communicatiebeleidsplan. Dit jaarplan bevat de doelstellingen, het strategisch kader, de middelen, de kpi's en de geplande resultaten. Er is een duidelijke activiteitenkalender en een budget in het jaarplan opgenomen. Per kwartaal vindt er een rapportage plaats over voortgang aan de hand van de activiteitenkalender.

Het bestuur beschikt over een Communicatiecommissie die het hierboven beschreven communicatiejaarplan opstelt en uitvoert.

Op de website worden de deelnemers op de hoogte gehouden van nieuwe ontwikkelingen rondom WTP. Er is in 2023 nog geen concreet communicatieplan opgesteld, gericht op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. De visitatiecommissie doet de aanbeveling dit plan op de korte termijn op te stellen.

Vorbereiding collectieve waardeoverdracht (CWO) en liquidatie

In de tweede helft van 2023 heeft het bestuur zorgvuldig stilgestaan bij de vraag of het eigen pensioenfonds op termijn wel de beste deal is voor de deelnemers van het pensioenfonds IFF. Het bestuur heeft geconcludeerd dat de meerwaarde van een zelfstandig pensioenfonds niet langer vanzelfsprekend is. Het bestuur is in overleg met de werkgever, de pensioenuitvoerder en marktpartijen om de toekomstige mogelijkheden en gewenste koers te bepalen. De werkgever heeft inmiddels een selectieprocedure opgestart voor een nieuwe pensioenuitvoerder voor de nieuwe regeling.

Voor het bestuur van het Fonds is het de taak te onderzoeken wat de beste optie is voor de deelnemers voor de onderbrenging van de opgebouwde en ingegane pensioenen. Een van de mogelijkheden is een collectieve waardeoverdracht (CWO) naar een andere uitvoerder, gevolgd door liquidatie van het Fonds. Tijdens het overleg tussen bestuur en visitatiecommissie is het traject CWO nadrukkelijk besproken. Op 8 december 2023 is er een studiemiddag geweest voor bestuur en verantwoordingsorgaan waarbij de projectleider op een gestructureerde wijze via slides het CWO-proces heeft toegelicht.

Ten tijde van de visitatie heeft de VC geen kennis kunnen nemen van een ingevuld actieplan met deliverables en taakverdeling. De VC heeft aanbevolen een dergelijk plan op te stellen. De visitatiecommissie is overigens van mening dat het Fonds gestructureerd en inzichtelijk bezig is met de (eerste) voorbereidingen van een mogelijke CWO, maar realiseert zich ook dat er nog veel werk te verrichten is.

De visitatiecommissie,

Jacques Nieuwenhuizen
John Ruben
Mariëtte Simons (voorzitter)

Reactie bestuur op verslag van de visitatiecommissie

Het bestuur heeft kennisgenomen van het rapport van de visitatiecommissie. Het bestuur herkent en erkent de verschillende aanbevelingen en mogelijkheden tot verdere verbetering, zoals weergegeven in het rapport. Ook dit jaar zullen wij als bestuur opvolging geven aan de verschillende aanbevelingen. Het bestuur spreekt haar waardering uit voor de tijd en aandacht die door een ieder aan de visitatie is besteed, en de positieve sfeer waarin het gehele visitatietraject is verlopen.

3. Verslag van Verantwoordingsorgaan

Algemeen

Het verantwoordingsorgaan (VO) bestaat uit drie leden en vertegenwoordigt evenredig de gepensioneerden, de werknemers en de werkgever. Er zijn gedurende het jaar geen wisselingen geweest in de samenstelling van het verantwoordingsorgaan. Door omstandigheden was één van de VO leden gedurende vier maanden niet beschikbaar voor het VO maar inmiddels heeft dit VO-lid de rol weer op kunnen pakken. De heer G. van Es is benoemd voor een tweede termijn als lid van het VO door het bestuur. In het kader van de Pensioenwet legt het bestuur verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid, de uitvoering daarvan en de naleving van de principes van goed pensioenfondsbestuur. Daarnaast wordt het verantwoordingsorgaan door het bestuur om advies gevraagd inzake diverse thema's die spelen ten behoeve van beleid (omschreven in artikel 115a van de pensioenwet). Gedurende 2023 heeft het VO postief geadviseerd over het beleid ten behoeve van klachten en geschillen.

Het VO toetst hierbij of de belangen van de verschillende belanghebbenden, te weten de deelnemers, gewezen deelnemers, gepensioneerden en de werkgever, evenwichtig zijn afgewogen.

Veranderende wereld

Helaas woedde het conflict op het Europe continent in 2023 voort. Een direct gevolg daarvan was de hoge inflatie welke inmiddels lijkt te zijn gestabiliseerd mede dankzij het ingrijpen van centrale banken met renteverhogingen. Dit heeft, naast de goede beleggingsresultaten, bijgedragen aan de verbeterde dekkinggraad van het fonds. Desondanks heeft het fonds geen indexatie kunnen toekennen, omdat de maatstaf per 1 oktober 2023 negatief was. Ondanks dat het VO formeel geen invloed heeft op dit onderwerp en het jammer vind dat indexatie niet werd toegekend, heeft het VO zich verdiept in dit besluit en is zij tot de conclusie gekomen dat het bestuur hier adequaat binnen de gestelde kaders heeft gehandeld.

Communicatiebeleid

Het bestuur heeft het communicatie beleid 2020 – 2023 vastgesteld in 2021. Het VO heeft aangestuurd op het uitwerken van het beleid in een jaarplan. Hierbij heeft het VO ook dit jaar aandacht gevraagd voor doelgroep gerichte communicatie. Het VO ziet dit ook terug in de communicatie kanalen die gebruikt worden zoals de website, pensioenupdate en fysieke bijeenkomsten op locatie. Dit thema acht het VO in het licht van de nieuwe pensioenregeling zeer relevant. Het VO heeft bij het DB aangegeven dat tijdige informatie aan alle doelgroepen binnen het fonds van groot belang is om iedereen mee te nemen in de komende veranderingen. Het VO betreurt dat het pensioencafé voor de gepensioneerden in 2023 niet heeft plaatsgevonden maar is verheugd te zien dat er gewerkt is aan een vereniging voor gepensioneerden dat zijn beslag zal krijgen in 2024.

Nieuwe pensioen akkoord

Het VO volgt de ontwikkelingen nauwlettend en heeft zich verder verdiept in de eigen rol. Middels het raadplegen van externe deskundigheid in de vorm van een trainingsdag (augustus 2022) voor alleen het VO is reeds voorbereid op de zwaardere rol van het VO richting het WTP. Daarnaast heeft het VO enkele vergaderingen van het bestuur bijgewoond waarbij externe adviseurs waren aangeschoven om meer duiding te geven aan de komst van de WTP.

Concreet met betrekking tot de nieuwe pensioenregeling wordt in vrijwel elke vergadering van het VO met het bestuur, maar ook binnen het VO, zelf stilgestaan bij dit onderwerp. Er kan gesproken worden van een goede uitwisseling van gezichtspunten.

Deelname kennissessies

In 2023 heeft het VO wederom deelgenomen aan webinars, onder andere georganiseerd door de Pensioenfederatie en Montae. De besproken onderwerpen waren met name gericht op de ontwikkelingen met betrekking tot het nieuwe pensioenakkoord en de verzwaarde rol van het VO.

Daarnaast heeft het VO samen met het bestuur opgetrokken in kennissessies georganiseerd door de actuarieel adviseur van het fonds (WTV). Enkele VO-leden hebben daarnaast op uitnodiging webinars van andere fondsen bijgewoond. Bovendien wint het VO advies in bij een adviseur in de vorm van kennissessies toegespitst op de rol van het VO. Buiten bovenstaande activiteiten zijn er geen specifieke (betaalde) opleidingen en/of cursussen gevolgd.

Opleiding en geschiktheid

Het VO is zich voldoende bewust van haar veranderende rol als gevolg van het nieuwe pensioen akkoord. Het VO realiseert zich dat het een zwaardere adviesfunctie krijgt doordat het individueel bezwaarrecht van deelnemers zal vervallen. Er zullen verschillende scenario's met verschillende uitkomsten voorliggen waarover het VO zal moeten adviseren en instemmen. Het VO volgt de berichtgeving hierover van de Pensioenfederatie en gaat na wat nodig is om die gewijzigde taak uit te kunnen uitvoeren. Om tot een goed advies te kunnen komen, zal het VO de discussies en de meningsvorming moeten kunnen begrijpen.

In 2023 heeft het VO onder externe begeleiding van GPSS een zelfevaluatie uitgevoerd. Hiervoor is een enquête opgesteld door GPSS welke daarvoor als basis heeft gediend. Deze enquête is ingevuld door VO leden en DB leden. Uit deze zelfevaluatie kwam onder andere naar voren dat het VO behoefte heeft om zich inhoudelijk te laten bijstaan om de verzwaarde adviesfunctie in kader van de WTP uit te voeren. Het bestuur heeft hierop positief gereageerd.

Oordeel

Het VO is van oordeel dat het bestuur en haar commissies in 2023 op prudente en weloverwogen wijze zorg hebben gedragen voor de uitvoering van de pensioenregeling van IFF. De besluitvorming geeft blijk van een goede afweging van de belangen. In lijn met het oordeel van de visitatiecommissie is het VO van mening dat het bestuur van het IFF Pensioenfonds heeft voldaan aan een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging. Er is sprake van een effectief en slagvaardig optreden van het bestuur en een beheerste en integere bedrijfsvoering.

Ter bepaling van haar oordeel heeft het VO kennis genomen van het concept jaarverslag, het visitatierapport en de notulen van bestuursvergaderingen en andere relevante documenten. Het VO is meermaals bijgepraat over specifieke onderwerpen door het bestuur. Daarnaast is aan een aantal vergaderingen van het bestuur deelgenomen. Het VO heeft waardering voor de wijze waarop het fonds in staat was om ook gedurende 2023 haar activiteiten voort te zetten.

Daarnaast realiseert het VO zich de hoeveelheid en diversiteit aan thema's en (ad-hoc) activiteiten die op de bestuurstafel terecht komen en de inspanningen die dit vergt. Het VO erkent en waardeert de professionele en goede verhouding met het bestuur ook daar waar de meningen uiteen lopen. Kortom, het VO ziet uit naar de voortzetting van de samenwerking in het komende jaar en verdere toekomst.

Hilversum, juni 2024

VO lid - Functie

E. van den Brand - Voorzitter (namens werknemers)

D. van der Mee – Secretaris (namens werkgever)

G.P. van Es – lid (namens gepensioneerden)

4. Jaarrekening 2023

Balans per 31 december (na resultaatbestemming)

(bedragen in duizenden euro's)

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
Activa		
Beleggingen voor risico pensioenfonds		
• Vastgoed (1)	69.660	74.102
• Aandelen (2)	83.440	69.390
• Vastrentende waarden (3)	177.243	157.779
• Beleggingen ter afdekking renterisico (4)	96.985	88.348
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	427.328	389.619
Vorderingen en overlopende activa pensioenen (5)	16	12
Vorderingen en overlopende activa beleggingen (6)	337	204
Overige activa		
• Liquide middelen (7)	9.042	2.777
Totaal activa	436.723	392.612
Passiva		
Stichtingskapitaal en reserves (8)		
• Overige reserves	102.482	77.742
Technische voorzieningen (9)		
• Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	333.865	314.493
Schulden en overlopende passiva pensioenen (10)	368	377
Schulden en overlopende passiva beleggingen (11)	8	-
Totaal passiva	436.723	392.612

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op pagina 43 tot en met 74.

Rekening van baten en lasten

(bedragen in duizenden euro's)

	2023	2022
Baten		
Premiebijdragen (12)	16.197	17.171
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds (13)	37.835	-106.402
Overige baten pensioenactiviteiten (14)	363	-
Lasten		
Pensioenuitkeringen (15)	-10.167	-9.178
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
• <i>Pensioenopbouw (16)</i>	-9.348	-15.585
• <i>Indexering (17)</i>	-	-39.384
• <i>Rentetoevoeging (18)</i>	-10.219	1.991
• <i>Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten (19)</i>	10.430	9.497
• <i>Wijziging marktrente (20)</i>	-10.066	140.482
• <i>Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten (21)</i>	18	705
• <i>Wijziging actuariële grondslagen (22)</i>	-	-4.674
• <i>Overige mutaties, per saldo (23)</i>	-187	1.291
Totaal mutatie voorziening pensioenverplichtingen risico pensioenfonds	-19.372	94.323
Saldo overdrachten van rechten (24)	57	-697
Overige lasten pensioenactiviteiten (25)	-173	-228
Saldo van baten en lasten	24.740	-5.011

De bestemming van het resultaat van saldo baten en lasten is toegevoegd aan de overige reserves.

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op pagina 43 tot en met 74.

Kasstroomoverzicht

(bedragen in duizenden euro's)

	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	16.138	17.214
Ontvangen waardeoverdrachten	601	659
Ontvangen uitkeringen herverzekering	362	-12
Betaalde pensioenuitkeringen	-10.133	-9.148
Betaalde waardeoverdrachten	-542	-1.356
Betaalde premies herverzekering	-159	-226
Overige mutaties uit pensioenactiviteiten	-2	10
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	6.265	7.141
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen beleggingen	75	154.301
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	638	859
Aankopen beleggingen	-	-167.799
Mutatie banktegoeden beleggingen	-425	1.578
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-288	-569
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-	-11.630
Mutatie liquide middelen	6.265	-4.489
Liquide middelen begin van het jaar	2.777	7.266
Liquide middelen eind van het jaar	9.042	2.777
Mutatie liquide middelen	6.265	-4.489

Toelichting algemeen

Activiteiten

IFF pensioenfonds is een ondernemingspensioenfonds, statutair gevestigd in Hilversum en kantoorhoudend aan de Liebergerweg 72-76 in Hilversum. IFF pensioenfonds is verantwoordelijk voor een goede uitvoering van de pensioenregelingen voor actieve deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden in overeenstemming met wet- en regelgeving. Ingevolge artikel 3 van de statuten heeft IFF pensioenfonds ten doel het treffen van de pensioenvoorzieningen ter zake van ouderdom en overlijden voor degenen die als deelnemer zijn aangemeld, in overeenstemming met de reglementen in de ruimste zin genomen. IFF pensioenfonds is als ondernemingspensioenfonds ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 41192479.

Pensioenregeling

Ouderdomspensioen

Het ouderdomspensioen is een toegezegd pensioenregeling op basis van geïndexeerd middelloon. De pensioenrichtleeftijd is 67 jaar. De deelnemers kunnen binnen bepaalde grenzen kiezen wanneer zij met pensioen gaan, en wel op zijn vroegst vanaf de leeftijd van 55 jaar, maar niet later dan vijf jaar na het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd. Verder kan de hoogte van het pensioen worden gevarieerd, waarbij de hoogste uitkering niet meer dan 33% hoger is dan de laagste uitkering. Op pensioendatum kan een gedeelte van het opgebouwde ouderdomspensioen worden geruild voor partnerpensioen en/of wezenpensioen. Het partnerpensioen bedraagt maximaal 70% van het verlaagde ouderdomspensioen. De opbouw van ouderdomspensioen bedraagt per jaar van deelneming 1,875% van de pensioengrondslag van het betreffende jaar. De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioengevend salaris verminderd met de franchise. Het pensioengevend salaris is gelijk aan 13 maal de vastgestelde maandverdienste vermeerderd met vakantietoeslag. Het pensioengevend salaris is per 1 januari 2023 gemaximeerd op een bedrag van EUR 71.006. In 2022 bedroeg het pensioengevend salaris maximaal EUR 68.938. Dit maximum kan jaarlijks worden aangepast overeenkomstig de cao.

Bij arbeidsongeschiktheid in de zin van de WIA van tenminste 35% wordt de pensioenopbouw voor rekening van de werkgever geheel of gedeeltelijk voortgezet. Bij arbeidsongeschiktheid van 80% of meer wordt de pensioenopbouw volledig voortgezet. De (voor de deelnemer) premievrije voortzetting van de pensioenopbouw is gemaximeerd op het bedrag dat wordt betaald door de werkgever. De voortzetting van de opbouw eindigt zodra en voor zover de deelnemer niet langer (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt is, de AOW-uitkering ingaat of de tussen de werkgever en het pensioenfonds gesloten uitvoeringsovereenkomst wordt beëindigd, maar uiterlijk op de pensioendatum.

Partnerpensioen

De deelnemers bouwen naast ouderdomspensioen tevens partnerpensioen op, gelijk aan 70% van het ouderdomspensioen. In geval van overlijden van de deelnemer voor de reguliere pensioendatum wordt het ouderdomspensioen vastgesteld in de veronderstelling dat de deelnemer tot de reguliere pensioendatum zou hebben deelgenomen met de laatstelijk geldende pensioengrondslag.

In de periode 1 januari 2003 tot 1 juli 2015 werd geen partnerpensioen opgebouwd, maar was het partnerpensioen uitsluitend verzekerd op risicobasis.

Wezenpensioen

Het wezenpensioen bedraagt per gerechtigd kind 14% van het bereikbare ouderdompensioen. Het wezenpensioen wordt uitgekeerd tot het bereiken van de leeftijd van 18 jaar of de leeftijd van 27 jaar indien een studie wordt gevolgd.

Toeslagverlening

IFF pensioenfonds heeft een voorwaardelijk toeslagbeleid, gebaseerd op de ambitie de pensioenen waardevast te houden. De daarbij gehanteerde maatstaf is om over een reeks van jaren de opgebouwde pensioenen van de actieve en premievrije deelnemers alsmede de reeds ingegane pensioenen te verhogen met gemiddeld 80% van de relatieve stijging van het prijsindexcijfer.

Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre de pensioenrechten en de ingegane pensioenen worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen bestemmingsreserve gevormd, maar deze wordt gefinancierd vanuit de overige reserve. De toeslagverlening is afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds en vindt alleen plaats voor zover deze toekomstbestendig is, dat wil zeggen dat de toeslag naar verwachting ook in de toekomst kan worden toegekend.

Bij de besluitvorming wordt uitgegaan van de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds. Bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110% wordt geen toeslag toegekend. Bij een beleidsdekkingsgraad tussen 110% en een nader te bepalen bovengrens wordt toeslagverlening naar rato toegepast. Bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan de bovengrens vindt volledige toeslagverlening plaats en wordt eventueel inhaaltoeslag toegekend. De bovengrens wordt jaarlijks zodanig vastgesteld dat aan de eis van toekomstbestendigheid van de toeslagverlening wordt voldaan.

Financiering en premie

De werkgeverspremie in 2023 is gebaseerd op een doorsneepremie van 14,0% (2022: 14,0%) van het pensioengevend salaris (13 maal de vastgestelde maandverdienste vermeerderd met vakantietoeslag). Het pensioengevend salaris bedraagt maximaal EUR 71.006 (2022: EUR 68.938).

Daarnaast betalen de actieve deelnemers een werknemerspremie gelijk aan 7,0% (2022: 7,0%) van de pensioengrondslag (maximale pensioengevend salaris verminderd met de franchise). Deelnemers die op 31 december 2002 in dienst van de werkgever waren betaalden tot 1 juli 2015 geen premie. De premie voor deze groep bedraagt 3,5% (2022: 3,5%) van de pensioengrondslag.

Bij arbeidsongeschiktheid in de zin van de WIA van tenminste 35% wordt de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk voortgezet en verleent de werkgever de (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemers vrijstelling van betaling van de werknemerspremie en neemt de werkgever de volledige premie voor zijn rekening.

De totale premie is minimaal gelijk aan de gedempte kostendeekkende premie op basis van de driejaarsgemiddelde rentetermijnstructuur DNB. Overeengekomen is dat de werkgever altijd minimaal de kostendeekkende premie voldoet.

De werkgever heeft geen bijstortingsverplichting in de situatie van een dekkingstekort (beleidsdekkingsgraad is lager dan de dekkingsgraad die overeenkomt met het minimaal vereist eigen vermogen in de zin van artikel 131 van de Pensioenwet) of een reservetekort (beleidsdekkingsgraad is lager dan de dekkingsgraad die overeenkomt met het vereist eigen vermogen in de zin van artikel 132 van de Pensioenwet).

Indien het vermogen van IFF pensioenfondsen hoger is dan de premiekortingsgrens, kan het bestuur besluiten premiekorting te verlenen. Voorwaarden zijn dat de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de dekkingsgraad die overeenkomt met het vereiste eigen vermogen en alle voorwaardelijke toeslagen met betrekking tot de voorgaande 10 jaar zijn toegekend. De korting kan in enig jaar niet hoger zijn dan het totaal van de door de werkgever en de deelnemers verschuldigde premie over dat jaar.

Herverzekering

IFF pensioenfondsen heeft een herverzekeringsovereenkomst afgesloten ter dekking van het overlijdensrisico. Het overlijdensrisico is verzekerd op basis van risicokapitalen. De verzekeraar keert in voorkomende gevallen het risicokapitaal uit aan het pensioenfonds.

Grondslagen voor de financiële verslaggeving

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en in overeenstemming met de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfondsen (RJ 610).

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling, dat wil zeggen de veronderstelling dat de continuïteit gewaarborgd is en de activiteiten in de afzienbare toekomst zullen worden voortgezet.

Deze jaarrekening heeft betrekking op het verslagjaar 2023, dat is geëindigd op 31 december 2023.

De bedragen in de jaarrekening luiden in euro's.

Schattingen en veronderstellingen

Bij het opstellen van de jaarrekening is het maken van schattingen en veronderstellingen noodzakelijk. De schattingen en veronderstellingen hebben invloed op de toepassing van grondslagen en de waardering van activa en verplichtingen. De schattingen en daaraan ten grondslag liggende veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. Vooral de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en (in mindere mate) de waardering van de beleggingen zijn gebaseerd op schattingen en veronderstellingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Ten behoeve van de oordeelsvorming en het maken van schattingen wordt gebruikgemaakt van externe deskundigen. De aard van oordelen en schattingen en de onderliggende veronderstellingen is, voor zover noodzakelijk geacht voor het vereiste inzicht in het vermogen, vermeld in de toelichting bij de jaarrekening. Herzieningen van schattingen worden verwerkt in de periode waarin de schatting wordt herzien. Een herziening van een schatting heeft dikwijls ook gevolgen voor waardering en resultaatbepaling in toekomstige perioden.

Wijziging UFR-methode

Op 29 november 2022 is het Advies van de Commissie Parameters verschenen, waarin onder meer een aangepaste UFR-methode wordt geadviseerd. De belangrijkste wijziging in de UFR-methode is dat de UFR pas van invloed wordt vanaf looptijd 50 in plaats van looptijd 30. Vanaf looptijd 50 vindt extrapolatie plaats met de constante 30-jaars forward met een looptijd van 20 jaar. DNB heeft besloten dat deze UFR-methode de voorgaande methode vervangt.

Het effect van de nieuwe UFR-methode zal verantwoord worden als onderdeel van het RTS-effect per ultimo 2023.

De wijziging is ultimo 2023 verwerkt. Het effect op de pensioenverplichtingen bedraagt EUR 1.642 duizend (dotatie).

Verwerking

De belangrijkste activa en verplichtingen van IFF pensioenfonds zijn respectievelijk de beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. De beleggingen bestaan volledig uit participaties in beleggingsfondsen. Deze worden in de balans opgenomen respectievelijk van de balans verwijderd op transactiedatum (datum van koop of verkoop). Dit is het moment waarop de toekomstige economische voordelen en de risico's verbonden aan het financiële instrument worden overgedragen. Pensioenverplichtingen worden in de balans opgenomen op het moment van toekenning of overdracht van de pensioenrechten. Zij worden van de balans verwijderd op het moment van uitkering of overdracht van de pensioenrechten.

Saldering

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd en als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Presentatie beleggingen en beleggingsopbrengsten

De beleggingen bestaan nagenoeg volledig uit participaties in beleggingsfondsen. De participaties in beleggingsfondsen worden in de balans gerubriceerd naar de aard van de onderliggende beleggingen.

Waardering beleggingen

Beleggingen worden op het moment van verkrijging gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, zijnde de marktwaarde, vermeerderd met de transactiekosten. Vervolgens worden de beleggingen gewaardeerd tegen marktwaarde. De marktwaarde is het bedrag waarvoor een actief of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde, tot een transactie bereid zijnde partijen die onafhankelijk zijn. De marktwaarde is gebaseerd op actuele marktprijzen, tenzij anders vermeld.

Participaties in (niet-beursgenoteerde) beleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen de berekende intrinsieke waarde op balansdatum of de meest recent beschikbare intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt vastgesteld op basis van de marktwaarde van de onderliggende activa en verplichtingen.

Waardeveranderingen beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen, inclusief derivaten. Alle waardeveranderingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als opbrengst beleggingen direct in de rekening van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de intrinsieke waarde van de participaties in (niet-beursgenoteerde) beleggingsfondsen. Transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum. Valutakoersverschillen bij de omrekening van activa en verplichtingen worden in de rekening van baten en lasten opgenomen onder de post waarop de activa en verplichtingen betrekking hebben.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Vastgoed

Beleggingen in niet-beursgenoteerde participaties in vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen de intrinsieke waarde, gebaseerd op de marktwaarde van het onderliggende vastgoed. De marktwaarde van het onderliggende vastgoed is de geschatte waarde op basis van een ter zake kundige marktpartij.

De onderliggende vastgoedobjecten worden periodiek getaxeerd door onafhankelijke taxateurs, waarbij elk kwartaal een kwart van de portefeuille wordt getaxeerd, zodat op jaarbasis de gehele portefeuille wordt getaxeerd.

Aandelen

Beleggingen in niet-beursgenoteerde participaties in aandelenfondsen worden gewaardeerd tegen de intrinsieke waarde, gebaseerd op de marktwaarde van de onderliggende aandelen. De marktwaarde van onderliggende aandelen is gebaseerd op de beurskoers per balansdatum.

Vastrentende waarden

Beleggingen in niet-beursgenoteerde participaties in obligatiefondsen worden gewaardeerd tegen de intrinsieke waarde, gebaseerd op de marktwaarde van de onderliggende obligaties. De marktwaarde van onderliggende beursgenoteerde obligaties is gebaseerd op de beurskoers per balansdatum, verhoogd met de lopende rente. Indien de onderliggende vastrentende waarden niet-beursgenoteerd zijn of indien de koersvorming daarvan niet representatief is, wordt de marktwaarde getaxeerd. De taxatie is gebaseerd op recente marktinformatie.

Beleggingen ter afdekking renterisico

Dit betreffen beleggingen in niet-beursgenoteerde participaties in een beleggingsfonds dat door middel van een portefeuille langlopende hoogwaardige staatsobligaties en renteswaps kasstromen verkrijgt die passen bij de verplichtingenstructuur van een pensioenfonds. Een renteswap is een derivatencontract waarbij wordt overeengekomen om gedurende een vooraf vastgestelde periode rentestromen in dezelfde valuta te ruilen. Bij de meeste renteswaps wordt een variabele rente geruild tegen een vaste rente. De variabele rente is gebaseerd op de geldmarktrente. De vaste rente is meestal gebaseerd op de marktrente van staatsobligaties.

De participaties in dit beleggingsfonds worden gewaardeerd tegen de intrinsieke waarde, gebaseerd op de marktwaarde van de onderliggende beursgenoteerde staatsobligaties en onderhandse renteswaps.

De marktwaarde van onderliggende staatsobligaties is gebaseerd op de beurskoers per balansdatum, verhoogd met de lopende rente. Voor onderliggende renteswaps is de waardering gebaseerd op recente marktinformatie (rentecurves), als input voor een gehanteerd gangbaar waarderingsmodel (discounted cash flow model).

Derivaten

Derivaten zijn afgeleide financiële instrumenten, waarvan de waarde afhankelijk is van één of meer onderliggende primaire financiële instrumenten. Derivaten bevatten rechten en verplichtingen waardoor één of meer van de financiële risico's waaraan de onderliggende primaire financiële instrumenten onderhevig zijn tussen partijen worden overgedragen. Derivaten leiden bij het aangaan van de transactie niet of tot een relatief gering vermogensbeslag. Basisvormen van derivaten zijn swaps, forwards, futures en opties. Het onderliggende primaire financiële instrument kan onder meer een valutaproduct, een aandelenproduct of een renteproduct zijn.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid. De geamortiseerde kostprijs komt in het algemeen overeen met de nominale waarde.

Liquide middelen

Liquide middelen worden opgenomen voor de nominale waarde.

Stichtingskapitaal en reserves

Het eigen vermogen van IFF pensioenfonds bestaat uit het stichtingskapitaal en verschillende reserves. Het stichtingskapitaal en de reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans. Op basis van de Pensioenwet moet minimaal een eigen vermogen van circa 5% van de voorziening pensioenverplichtingen aangehouden worden.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening pensioenverplichtingen wordt actuarieel berekend en wordt vastgesteld op basis van de nominaal verworven pensioenrechten, voor zover zij onvoorwaardelijk zijn. Dit betekent dat de voorwaardelijke toekomstige toeslagen niet in de voorziening zijn begrepen, maar de op balansdatum toegezegde toeslagen wel hierin wordt opgenomen. De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de door DNB vastgestelde en gepubliceerde rentetermijnstructuur per balansdatum.

De voorziening met betrekking tot ouderdomspensioen, partnerpensioen en wezenpensioen is de contante waarde van de beste inschatting van de toekomstige uitgaande kasstromen die voortvloeien uit de tot balansdatum opgebouwde onvoorwaardelijke pensioenrechten.

De belangrijkste actuariële grondslagen en veronderstellingen zijn:

- rekenrente volgens actuele rentetermijnstructuur DNB (ongewijzigd);
- levensverwachting volgens prognosetafels AG 2022 met correctiefactoren gebaseerd op verschil in levensverwachting tussen werkende en totale bevolking (ongewijzigd);
- gehuwdheidsfrequentie actieve en gewezen deelnemers op basis van onbepaalde partner en gehuwdheidsfrequentie gepensioneerden op basis van bepaalde partner (ongewijzigd);
- verschil leeftijd man en vrouw drie jaar (ongewijzigd);
- administratie- en excassokosten 3,5% van de voorziening (2022: 3,5%).

De voor de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen gehanteerde rentetermijnstructuur DNB betreft voor looptijden tot en met 20 jaar de marktrente op de interbancaire swapmarkt. Voor looptijden langer dan 20 jaar wordt de swapcurve per balansdatum aangepast.

Vanaf 1 januari 2021 tot 1 januari 2024 is de aanpassing een weging van de oude UFR-methodiek (advies Commissie UFR 2013) en de nieuwe UFR methodiek (advies Commissie Parameters 2019). De weging van de oude UFR-methodiek wordt stapsgewijs afgebouwd (2021: 75%, 2022: 50%, 2023: 25% en 2024: 0%). In de UFR- methodiek wordt de onderliggende éénjaarsforwardrente geëxtrapoleerd naar een lange termijn verwacht renteniveau, de zogenoemde Ultimate Forward Rate (UFR).

De UFR wordt vastgesteld als 120-maands voortschrijdend gemiddelde van de werkelijke 1-jaar 20-jaarsforwardrentes (oude UFR-methodiek) respectievelijk 120-maands voortschrijdend gemiddelde van de werkelijke 1-jaar 30-jaarsforwardrentes (nieuwe UFR-methodiek). In de door DNB gevolgde methodiek beweegt de rente vanaf 21 jaar geleidelijk in de richting van de UFR, doordat de actuele forwardrente wordt gemiddeld met de UFR.

Vanaf 1 januari 2023 heeft DNB de hiervoor beschreven UFR-methodiek laten vervallen. De nieuwe methodiek is beschreven op pagina 44 "Wijziging UFR-methode"

Schulden

Schulden worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, die in het algemeen overeenkomt met de nominale waarde.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

De grondslagen voor resultaatbepaling vloeien voor het merendeel voort uit de voor de beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen gehanteerde waarderingsgrondslagen. Voor een aantal posten worden de grondslagen voor resultaatbepaling hierna (nader) uiteengezet.

Premiebijdragen

Premies worden ten gunste van het resultaat gebracht in de periode waarin de daarmee samenhangende pensioenrechten worden opgebouwd. Premiekortingen worden verwerkt in de periode waarin aan de daarvoor overeengekomen voorwaarden wordt voldaan. Dit is de periode waarin de premiekorting onvoorwaardelijk is geworden.

Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen

Beleggingsresultaten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben. Directe en indirecte resultaten en aan de verslagperiode toe te rekenen (gefactureerde of nog te factureren) kosten van beleggingen, worden afzonderlijk gepresenteerd. Onder directe resultaten worden opbrengsten uit rente en van vermogensbeheerders ontvangen rebates ten gunste van het resultaat gebracht. Dividend wordt in de rekening van baten en lasten opgenomen op het moment van beschikbaarstelling. Waardeveranderingen zijn indirecte beleggingsresultaten en worden aan de periode toegerekend waarin zij optreden.

Overige baten pensioenactiviteiten

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen worden in de rekening van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw met betrekking tot ouderdomspensioen en partnerpensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van de pensioenrechten plaatsvindt.

Indexering

De toevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen uit hoofde van toeslagverlening wordt in de rekening van baten en lasten opgenomen in de periode waarin het bestuursbesluit wordt genomen.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de door DNB vastgestelde en gepubliceerde rentetermijnstructuur per balansdatum. Aan de voorziening pensioenverplichtingen wordt rente toegevoegd op basis van de éénjaarsrente volgens deze rentetermijnstructuur primo verslagperiode.

De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening en het effect van wijzigingen in de actuariële grondslagen.

Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval van de voorziening pensioenverplichtingen wordt ten gunste van de rekening van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Wijziging marktrente

Het effect van de verandering van de rekenrente op de voorziening pensioenverplichtingen wordt ultimo verslagperiode in de rekening van baten en lasten opgenomen.

Wijzigingen uit hoofde van overdracht van rechten

De met waardeoverdrachten samenhangende toevoeging en onttrekking aan de voorziening pensioenverplichtingen worden in de rekening van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Wijziging actuariële grondslagen

Het effect van wijzigingen in de actuariële grondslagen op de voorziening pensioenverplichtingen wordt ultimo verslagperiode in de rekening van baten en lasten opgenomen.

Saldo overdrachten van rechten

Waardeoverdrachten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Kosten

Kosten worden ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarop zij betrekking hebben.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de directe methode. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en kasstromen uit beleggingsactiviteiten.

Kasstromen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum.

Onder liquide middelen worden verstaan banktegoeden die niet het karakter hebben van beleggingen.

Toelichting op de balans per 31 december

(bedragen in duizenden euro's)

Activa

1 Vastgoed

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
Totaal	69.660	74.102

De portefeuille bestaat volledig uit participaties in niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen, die beleggen in Europees vastgoed. De samenstelling van de portefeuille staat in de risicoparagraaf onder vastgoedrisico en aandelenrisico.

2 Aandelen

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
Totaal	83.440	69.390

De portefeuille bestaat uit participaties in niet-beursgenoteerde aandelenfondsen, die beleggen in beursgenoteerde aandelen. De samenstelling van de portefeuille staat in de risicoparagraaf onder vastgoedrisico en aandelenrisico.

3 Vastrentende waarden

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
Beleggingsfondsen	176.680	157.642
Banktegoeden in rekening-courant en gelden onderweg	563	137
Totaal	177.243	157.779

De samenstelling van de portefeuille staat in de risicoparagraaf onder rentemismatchrisico en kredietrisico.

De beleggingsfondsen betreffen participaties in niet-beursgenoteerde fondsen, die beleggen in obligaties en onderhandse leningen:

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
Bedrijfsobligaties	45.960	43.380
Asset backed obligaties	51.529	43.696
Onderhandse leningen	79.191	70.566
Totaal	176.680	157.642

4 Beleggingen ter afdekking renterisico

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
Totaal	96.985	88.348

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
Staatsobligaties	70.855	83.407
Renteswaps activa	13.151	11.990
Renteswaps passiva	-8.616	-38.471
Liquide middelen	21.595	31.422
Totaal intrinsieke waarde	96.985	88.348

Dit beleggingsfonds belegt in langlopende Nederlandse en Duitse staatsobligaties en neemt daarnaast posities in renteswaps in. Door middel van deze beleggingen wordt de duration van de portefeuille vastrentende waarden verlengd, waardoor het rentemismatchrisico wordt afgedekt.

	Per 31 december 2023		Per 31 december 2022	
	Contract- omvang	Markt-waarde	Contract- omvang	Markt-waarde
Korter dan 1 jaar	-	-	45.800	40
Vanaf 1 jaar tot 5 jaar	37.500	2.163	121.930	9.812
Vanaf 5 jaar tot 10 jaar	-	-	17.710	1.925
Vanaf 10 jaar tot 20 jaar	47.000	5.395	28.700	-3.388
Vanaf 20 jaar tot 30 jaar	50.300	4.789	125.480	-25.021
Vanaf 30 jaar tot 40 jaar	23.300	-2.827	-	-
Langer dan 40 jaar	32.180	-4.985	41.020	-9.849
Totaal	190.280	4.535	380.640	-26.481

5 Vorderingen en overlopende activa pensioenen

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
Werkgever	16	-
Overige vorderingen pensioenen	-	12
Totaal	16	12

De vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

6 Vorderingen en overlopende activa beleggingen

	Per 31 december 2023	Per 31 December 2022
Overige vorderingen en overlopende activa	337	204
Totaal	337	204

De vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

7 Liquide middelen

Liquide middelen worden onderscheiden van banktegoeden die het karakter hebben van beleggingen of direct beschikbaar zijn om te worden belegd. Deze posten zijn begrepen in vastrentende waarden.

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
Banktegoeden in rekening-courant	9.042	2.777
Totaal	9.042	2.777

De liquide middelen zijn vrij opeisbaar.

Passiva

8 Stichtingskapitaal en reserves

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
Stand begin van het jaar	77.742	82.753
Resultaat	24.740	-5.011
Totaal	102.482	77.742

Het stichtingskapitaal bedraagt (ongewijzigd) EUR 45,38.

De vermogenspositie wordt toegelicht in de risicoparagraaf op pagina 59 tot en met 60.

9 Technische voorzieningen

De voorziening pensioenverplichtingen is als volgt samengesteld per categorie deelnemers:

	Per 31 december 2023		Per 31 december 2022	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Actieve deelnemers	1.027	114.781	1.063	108.682
Arbeidsongeschikte deelnemers	34	4.475	31	4.252
Gewezen deelnemers	1.124	78.075	1.066	71.403
Ingegaan ouderdomspensioen en prepensioen	401	106.908	390	102.308
Ingegaan partnerpensioen	158	18.123	166	17.111
Ingegaan wezenpensioen	12	213	8	102
Totaal pensioenuitkeringen	2.756	322.575	2.724	303.858
Administratiekosten en excassokosten		11.290		10.635
Totaal	2.756	333.865	2.724	314.493

De waarde van de voorziening pensioenverplichtingen naar resterende looptijd is als volgt:

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
Korter dan 1 jaar	10.206	10.118
Vanaf 1 jaar tot 5 jaar	39.695	37.822
Vanaf 5 jaar tot 10 jaar	50.726	46.389
Vanaf 10 jaar tot 20 jaar	93.719	85.728
Vanaf 20 jaar tot 30 jaar	69.061	65.239
Vanaf 30 jaar tot 40 jaar	42.231	41.344
Langer dan 40 jaar	28.227	27.853
Totaal	333.865	314.493

De mutaties in de voorziening zijn als volgt:

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
Stand begin van het jaar	314.493	408.816
Pensioenopbouw actieve en arbeidsongeschikte deelnemers	9.041	15.072
Opslag voor pensioenuitvoeringskosten	307	513
Indexering actieve deelnemers	-	15.833
Indexering gewezen deelnemers	-	9.950
Indexering pensioengerechtigden	-	13.601
Rentetoevoeging	10.219	-1.991
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-10.077	-9.176
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-353	-321
Wijziging rekenrente	10.066	-140.482
Pensioenrechten waardeoverdrachten, per saldo	-18	-705
Wijziging actuariële grondslagen	-	4.674
Actuariële resultaten	187	-1.291
Stand eind van het jaar	333.865	314.493

Uit de door DNB vastgestelde en gepubliceerde rentetermijnstructuur ultimo 2023 kan voor het pensioenfonds een gemiddelde rekenrente van 2,29% (2022: 2,52%) worden afgeleid.

10 Schulden en overlopende passiva pensioenen

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
Werkgever	-	43
Waardeoverdrachten	3	1
Pensioenuitkeringen	150	135
Belastingen en premies sociale verzekeringen	215	198
Totaal	368	377

De schulden hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

11 Schulden en overlopende passiva beleggingen

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
Overlopende passiva	8	-
Totaal	8	-

De schulden hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

Overige informatie beleggingen

Beleggingsportefeuille

De totale beleggingsportefeuille is als volgt samengesteld:

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
Vastgoed	69.660	74.102
Aandelen	83.440	69.390
Vastrentende waarden	177.243	157.779
Beleggingen ter afdekking renterisico	96.985	88.348
Totaal beleggingen	427.328	389.619
Vorderingen	337	204
Schulden	-8	-
Totaal	427.657	389.823

Het pensioenfonds heeft niet belegd in premie bijdragende ondernemingen.

Marktwaaarde beleggingen

De marktwaaarde van de beleggingen wordt vastgesteld op basis van directe marktnoteringen, wordt afgeleid van directe marktnoteringen of wordt benaderd door middel van waarderingmodellen en waarderingstechnieken.

Van directe marktnotering is sprake indien beleggingen worden verhandeld op één of meer actieve openbare markten.

Indien de waardering van beleggingen wordt afgeleid van directe marktnoteringen, worden de beleggingen gewaardeerd op basis van een model, waarbij alle inputvariabelen zijn gebaseerd op marktnoteringen. Tot deze categorie worden ook gerekend participaties in beleggingsfondsen die beleggen in beursgenoteerde aandelen, obligaties en renteswaps.

Indien de marktwaaarde van beleggingen wordt vastgesteld door middel van waarderingmodellen en waarderingstechnieken, worden de inputvariabelen geschat door externe deskundigen in verband met het ontbreken van openbare marktgegevens.

	Directe markt- notering	Afgeleide markt- notering	Waarderings- modellen en -technieken	Totaal
Per 31 december 2023				
Vastgoed	-	-	69.660	69.660
Aandelen	-	83.440	-	83.440
Vastrentende waarden	563	97.490	79.190	177.243
Beleggingen ter afdekking renterisico	-	96.985	-	96.985
Totaal	563	277.915	148.850	427.328

Per 31 december 2022

Vastgoed	-	-	74.102	74.102
Aandelen	-	69.390	-	69.390
Vastrentende waarden	137	87.076	70.566	157.779
Beleggingen ter afdekking renterisico	-	88.348	-	88.348
Totaal	137	244.814	144.668	389.619

Mutaties beleggingen

De mutaties in de portefeuilles vastgoed, aandelen en vastrentende waarden zijn als volgt:

	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Beleggingen ter afdekking renterisico	Totaal
Per 31 december 2023					
Balanswaarde begin van het jaar	74.102	69.390	157.779	88.348	389.619
Aankopen	894	1.033	-	90.816	92.743
Verkopen	-75	-	-	-90.816	-90.891
Waardeveranderingen	-5.261	13.017	19.038	8.637	35.431
Mutatie liquiditeiten			426		426
Balanswaarde eind van het jaar	69.660	83.440	177.243	96.985	427.328
Per 31 december 2022					
Balanswaarde begin van het jaar	65.485	88.861	230.014	100.143	484.503
Aankopen	10.775	70.394	23.950	63.850	168.969
Verkopen	-	-76.501	-77.800	-	-154.301
Waardeveranderingen	-2.158	-13.364	-16.808	-75.645	-107.975
Mutatie liquiditeiten			-1.577		-1.577
Balanswaarde eind van het jaar	74.102	69.390	157.779	88.348	389.619

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Investerings- en stortingsverplichtingen

Er zijn geen investerings- en stortingsverplichtingen.

Langlopende contracten

IFF pensioenfonds heeft een herverzekeringsovereenkomst afgesloten ter dekking van het overlijdensrisico voor de periode tot en met 31 december 2028. De totale verplichting voor de resterende looptijd bedraagt ongeveer EUR 848 duizend (2022: ongeveer EUR 226 duizend). Het bedrag dat na 1 jaar vervalt is EUR 170 duizend. Het contract was eind 2023 beëindigd en stilzwijgend verlengd met 5 jaar.

Achterstand in toeslagverlening

De actuariële waarde van de achterstand in toeslagverlening bedraagt totaal EUR 38.728 duizend (2022: EUR 46.262 duizend). De achterstand in toeslagverlening is een voorwaardelijke verplichting.

De opgelopen achterstand ten opzichte van de prijsindex heeft betrekking op de volgende jaren:

Jaar	Prijsindex	Toegekend	Vershil
1 januari 2024	-1,98%	-	-1,98%
1 januari 2023	16,93%	9,57%	7,36%
1 januari 2022	3,28%	1,43%	1,85%
1 januari 2021	1,12%	0,00%	1,12%
1 januari 2020	1,73%	0,93%	0,80%
1 januari 2019	1,68%	1,24%	0,44%
1 januari 2018	1,34%	0,70%	0,64%
1 januari 2017	0,36%	0,00%	0,36%
1 januari 2016	0,44%	0,16%	0,28%
1 januari 2015	0,75%	0,33%	0,42%

Jaarlijks neemt het bestuur een besluit over de toeslagverlening, inclusief de inhaal van de ontstane achterstand.

Risicobeheer

In het bestuursverslag worden de belangrijke risico's die het pensioenfonds loopt besproken en wordt ingegaan op het beleid dat wordt gevoerd om deze risico's te beheersen. In deze paragraaf van de jaarrekening worden voornamelijk de financiële risico's beschreven en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico van het pensioenfonds is het solvabiliteitsrisico. Dit is het risico dat het fonds op lange termijn de pensioenverplichtingen niet kan nakomen. De solvabiliteit wordt gemeten aan de hand van het verschil tussen het aanwezig eigen vermogen en het vereist eigen vermogen. Daarnaast wordt de dekkingsgraad als solvabiliteitsratio gehanteerd. De dekkingsgraad is de verhouding tussen de netto activa en het totaal van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.

Het vereist eigen vermogen wordt in beginsel berekend op basis van een scenarioanalyse zoals gebruikt in de standaardmethode voor de solvabiliteitstoets van DNB.

Het aanwezig eigen vermogen ten opzichte van het vereist eigen vermogen is als volgt berekend op basis van de strategische beleggingsportefeuille ultimo verslagjaar:

	2023	2022
Vereiste buffers		
• Rentemismatchrisico	11.015	11.419
• Vastgoedrisico en aandelenrisico	30.593	23.283
• Valutarisico	1.157	1.277
• Commodityrisico	-	-
• Kredietrisico	19.006	18.273
• Verzekeringstechnisch risico	12.038	11.451
• Liquiditeitsrisico	-	-
• Concentratierisico	-	-
• Operationeel risico	-	-
• Actief risico	6.501	4.843
Totaal	80.310	70.546
Diversificatie van risico's	-29.070	-26.188
Totaal vereist eigen vermogen	51.240	44.358
Aanwezig eigen vermogen	102.482	77.742
Surplus	51.242	33.384

Het vereist eigen vermogen komt overeen met een nominale dekkingsgraad van 115,3% (2022: 114,1%). De actuele nominale dekkingsgraad bedraagt 130,7% (2022: 124,7%). De nominale dekkingsgraad is de verhouding tussen de netto activa en de totale pensioenverplichtingen.

De ontwikkeling van de nominale dekkingsgraad kan als volgt worden geanalyseerd:

	2023	2022
Dekkingsgraad begin van het jaar	124,7%	120,2%
Premies	1,4%	-0,4%
Pensioenuitkeringen	0,8%	0,5%
Toeslagverlening pensioenrechten	0,0%	-10,5%

Resultaat beleggingen	12,1%	-26,0%
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	-3,9%	0,6%
Wijziging rekenrente voorziening pensioenverplichtingen	-3,8%	63,0%
Wijziging actuariële grondslagen	0,0%	-1,3%
Overig	-0,6%	-21,4%
Dekkingsgraad eind van het jaar	130,7%	124,7%

Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt EUR 13.745 duizend (2022: EUR 12.949 duizend). Dit komt overeen met een nominale dekkingsgraad van 104,1% (2022: 104,1%).

De beleidsdekkingsgraad bedraagt 130,5% (2022: 128,6%). De beleidsdekkingsgraad is de (voortschrijdend) gemiddelde nominale dekkingsgraad van de laatste 12 maanden.

De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor:

- de toetsing aan het (strategisch) vereist eigen vermogen;
- het toepassen van eventuele kortingen;
- het indexeringsbeleid.

Op basis van de toetsing van de beleidsdekkingsgraad aan de met het (strategisch) vereist vermogen overeenkomende dekkingsgraad wordt vastgesteld of het pensioenfonds in een tekortsituatie verkeert en een herstelplan moet indienen bij DNB.

Het pensioenfonds heeft per eind 2023 geen reservetekort.

Het solvabiliteitsrisico wordt hierna toegelicht aan de hand van de in de solvabiliteitstoets van DNB onderkende risico's. Met uitzondering van het operationele risico, worden deze risico's aangemerkt als financiële risico's.

Rentemismatchrisico

Rentemismatchrisico is het verschil in rentegevoeligheid tussen de beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds. Het rentemismatchrisico wordt afgedekt door de belegging in een zogenaamd liability driven beleggingsfonds. Dit beleggingsfonds belegt in langlopende staatsobligaties en neemt daarnaast posities in renteswaps in. Een daling van de marktrente leidt tot een stijging van de waarde van de voorziening pensioenverplichtingen, die voor het grootste deel wordt gecompenseerd door een waardestijging van de belegging in het liability driven beleggingsfonds (ceteris paribus). Door afdekking van het rentemismatchrisico is de vermogenspositie van het pensioenfonds minder gevoelig voor de ontwikkeling van de marktrente.

Op basis van de marktrente bedraagt de effectiviteit van de afdekking ultimo 2023 ongeveer 68,8% (2022: ongeveer 68,3%), binnen de gestelde bandbreedte van 65% tot 75%.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten aan de hand van de modified duration. Dit is de met de contante waarde van rente en aflossing gewogen gemiddelde looptijd in jaren. De duration mismatch is het verschil tussen de duration van de pensioenverplichtingen en de naar omvang (ten opzichte van de pensioenverplichtingen) gewogen duration van de vastrentende waarden en het liability driven beleggingsfonds. De modified duration van de portefeuille vastrentende waarden en het liability driven beleggingsfonds tezamen, de voorziening pensioenverplichtingen en de duration mismatch zijn als volgt:

	2023	2022
Vastrentende waarden en beleggingen ter afdekking renterisico	14,6	22,2
Gewogen ten opzichte van voorziening pensioenverplichtingen	9,5	14,7
Voorziening pensioenverplichtingen	18,8	19,0
Mismatch	9,3	4,3

Een daling of stijging van de nominale marktrente met 1,0 procentpunt resulteert als gevolg van grote effectiviteit van de renteafdekking op basis van de rentetermijnstructuur DNB slechts in een geringe verandering van de nominale dekkingsgraad.

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
Korter dan 1 jaar	116.326	12.725
Vanaf 1 jaar tot 5 jaar	41.756	95.843
Vanaf 5 jaar tot 10 jaar	35.975	65.650
Vanaf 10 jaar tot 20 jaar	32.537	44.019
Vanaf 20 jaar en langer	23.749	22.949
Totaal	250.343	241.186

Vanaf 2023 is er verfijnde informatie beschikbaar, waardoor de cijfer 2023 zijn opgesteld op basis van look-thorough informatie in plaats van factsheets. De 2022 informatie is conform het getekende jaarverslag 2022 opgenomen.

Vastgoedrisico en aandelenrisico

Vastgoedrisico is het risico dat de waarde van vastgoed en vastgoedaandelen verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen. Informatie over de spreiding van de portefeuille naar sector en regio is opgenomen in de toelichting op de balanspost vastgoed. De portefeuille vastgoed maakt ongeveer 16% (2022: ongeveer 19%) uit van de totale beleggingen.

In de solvabiliteitstoets van DNB wordt uitgegaan van een waardeschok van niet-beursgenoteerd vastgoed gecorrigeerd voor leverage van 20%. Een hiermee overeenkomende waardedaling van de totale vastgoedbeleggingen resulteert in een daling van de nominale dekkingsgraad met ongeveer 4 procentpunt (2022: ongeveer 5 procentpunt). Een hiermee overeenkomende waardestijging van deze beleggingen daarentegen resulteert in een verbetering van de dekkingsgraad met ongeveer 4 procentpunt (2022: ongeveer 5 procentpunt).

Aandelenrisico is het risico dat de waarde van aandelen verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen. Informatie over de spreiding van de portefeuille naar sector en regio is opgenomen in de toelichting op de balanspost aandelen. De aandelenportefeuille maakt ongeveer 20% (2022: ongeveer 18%) uit van de totale beleggingsportefeuille.

In de solvabiliteitstoets van DNB wordt uitgegaan van een waardeschok van beursgenoteerde aandelen ontwikkelde markten van 30% en beursgenoteerde aandelen opkomende markten van 40%. Een hiermee overeenkomende waardedaling van de totale portefeuille aandelen resulteert in een daling van de nominale dekkingsgraad met ongeveer 10 procentpunten (2022: ongeveer 9 procentpunten).

Een hiermee overeenkomende waardeinstijging van de aandelenportefeuille resulteert in een verbetering van de nominale dekkingsgraad met ongeveer 10 procentpunten (2022: ongeveer 9 procentpunten).

De samenstelling van de onderliggende portefeuille vastgoed per categorie is als volgt:

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
Winkels	1.653	22.782
Participaties in vastgoedmaatschappijen	901	-
Kantoren	32.624	22.165
Bedrijfsruimten	-	11.630
Woningen	2.508	6.325
Overig	30.343	11.200
Totaal	68.029	74.102

Vanaf 2023 is er verfijnde informatie beschikbaar, waardoor de cijfer 2023 zijn opgesteld op basis van look-thorough informatie in plaats van factsheets. De 2022 informatie is conform het getekende jaarverslag 2022 opgenomen

De samenstelling van de totale vastgoed portefeuille naar regio is als volgt:

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
Azie ex Japan	-	-
Europa EU	66.005	74.102
Europa niet-EU	1.135	-
Midden- en Zuid-Amerika	44	-
Noord-Amerika	712	-
Overig	-	-
Pacific	133	-
Totaal	68.029	74.102

Vanaf 2023 is er verfijnde informatie beschikbaar, waardoor de cijfer 2023 zijn opgesteld op basis van look-thorough informatie in plaats van factsheets. De 2022 informatie is conform het getekende jaarverslag 2022 opgenomen

De onderliggende aandelenportefeuille kan als volgt worden gespecificeerd per bedrijfstak:

Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
----------------------------	----------------------------

Basismaterialen	1.646	1.810
Communicatie diensten	8.564	7.377
Cyclische consumptiegoederen	9.727	3.480
Defensieve consumptiegoederen	3.330	5.777
Energie	1.371	2.993
Financiële dienstverlening	15.175	8.630
Gezondheidszorg	11.711	10.301
Industrie	11.505	9.048
Nutsbedrijven	406	626
Overig	273	556
Technologie	18.085	18.792
Totaal	81.793	69.390

De samenstelling van de totale aandelenportefeuille naar regio is als volgt:

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
Europa	18.746	15.235
Verenigde Staten en Canada	51.080	44.135
Pacific inclusief Japan	10.527	8.010
Opkomende markten	1.440	2.010
Totaal	81.793	69.390

Vanaf 2023 is er verfijnde informatie beschikbaar, waardoor de cijfer 2023 zijn opgesteld op basis van look-through informatie in plaats van factsheets. De 2022 informatie is conform het getekende jaarverslag 2022 opgenomen.

Valutarisico

Valutarisico is het risico dat de waarde van beleggingen verandert als gevolg van veranderingen in valutakoersen.

De valutapositie vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

Per 31 december 2023	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Totaal	Valuta- afdekking	Netto positie
Euro	58.711	8.079	180.610	247.400	146.266	393.666
Japane yen	31	6.470	-	6.501	-6.494	7
Britse pond	-	4.258	30.393	34.651	-35.364	-713
Zweedse kroon	5.075	877	64	6.016	-846	5.170
Amerikaanse dollar	639	55.245	37.070	92.953	-92.708	245
Overige valuta's	3.573	6.865	2.207	12.645	-10.045	2.600
Totaal	68.029	81.793	250.343	400.165	809	400.974
Per 31 december 2022	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Totaal	Valuta- afdekking	Netto positie

Totaal	7.768	-	-	7.768	-	7.768
---------------	--------------	---	---	--------------	---	--------------

Vanaf 2023 is er verfijnde informatie beschikbaar, waardoor de cijfer 2023 zijn opgesteld op basis van look-thorough informatie in plaats van factsheets. De 2022 informatie is conform het getekende jaarverslag 2022 opgenomen.

Een klein deel van de onderliggende aandelen van de aandelenbeleggingsfondsen en van de onderliggende obligaties van een van de obligatiebeleggingsfondsen luidt in vreemde valuta's. Ultimo verslagjaar wordt het valutarisico op voornamelijk beleggingen in Amerikaanse dollars, Japanse yens, Zweedse kronen en Britse ponden binnen deze beleggingsfondsen afgedekt naar de euro.

In de solvabiliteitstoets van DNB wordt uitgegaan van een waardeschok van de na afdekking resterende positie in vreemde valuta's van ontwikkelde markten ten opzichte van de euro van 20%. De positie in vreemde valuta's van opkomende markten wordt geschokt met 35%. Hiermee overeenkomende dalingen van de valutakoersen ten opzichte van de euro resulteren in een daling van de nominale dekkingsgraad met ongeveer 9 procentpunten (2022: ongeveer 1 procentpunt). Hiermee overeenkomende stijgingen van de valutakoersen resulteren in een verbetering van de nominale dekkingsgraad met ongeveer 9 procentpunten (2022: ongeveer 1 procentpunt).

Commodityrisico

Commodityrisico is het risico dat de waarde van commoditybeleggingen verandert als gevolg van veranderingen in de marktprijzen van desbetreffende (onderliggende) grondstoffen. Het fonds belegt niet in commodities of commodityderivaten, zodat geen sprake is van commodityrisico.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat tegenpartijen hun contractuele verplichtingen aan het pensioenfonds of de beleggingsfondsen waarin het pensioenfonds participeert niet nakomen. Informatie over de kredietwaardigheid van de portefeuille op basis van credit ratings.

De kredietwaardigheid van de totale portefeuille kan als volgt worden weergegeven:

	Per 31 december 2023	Per 31 december 2022
AAA-rating	47.090	86.637
AA-rating	14.901	9.105
A-rating	17.868	25.644
BBB-rating	13.335	26.627
Lagere rating dan BBB	47.339	92.365
Geen rating	1.267	808
Niet gespecificeerd	108.542	-
Totaal	250.342	241.186

Vanaf 2023 is er verfijnde informatie beschikbaar, waardoor de cijfer 2023 zijn opgesteld op basis van look-thorough informatie in plaats van factsheets. De 2022 informatie is conform het getekende jaarverslag 2022 opgenomen.

Verzekeringstechnisch risico

Het belangrijkste verzekeringstechnisch risico is het langlevenrisico. Dit is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld bij de vaststelling van de premie en de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen.

Het overlijdensrisico is het risico dat deelnemers overlijden vóór pensioendatum, in welk geval het pensioenfonds levenslang partnerpensioen en tijdelijk wezenpensioen moet uitkeren, waarvoor geen voorziening pensioenverplichtingen is gevormd. Dit risico is op excedentbasis herverzekerd bij een onder toezicht van DNB staande verzekeraar. Tenslotte kan het arbeidsongeschiktheidsrisico worden onderscheiden. Dit is in beginsel het risico dat meer deelnemers arbeidsongeschikt worden dan gemiddeld verondersteld bij de vaststelling van de risicopremie voor arbeidsongeschiktheid. Het pensioenfonds brengt hiervoor echter geen risicopremie in rekening en heeft geen voorziening voor toekomstige premievrije opbouw opgenomen. Bij arbeidsongeschiktheid wordt weliswaar de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk voortgezet, maar hiervoor betaalt de werkgever de benodigde premie in het jaar van pensioenopbouw. De premievrije pensioenopbouw is afhankelijk van de premiebetaling door de werkgever, zodat voor het fonds geen sprake is van arbeidsongeschiktheidsrisico.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat onvoldoende liquide middelen beschikbaar zijn om op korte termijn aan de verplichtingen (voornamelijk de pensioenuitkeringen) te kunnen voldoen. Dit risico is onder normale omstandigheden nagenoeg afwezig, omdat de pensioenuitkeringen nog langdurig kunnen worden voldaan uit de ontvangen premies en directe beleggingsopbrengsten en bovendien nagenoeg de gehele beleggingsportefeuille bestaat uit liquide vermogenstitels. Dit neemt niet weg dat ingenomen derivatenposities kunnen leiden tot de contractuele verplichting tot bijstorting. Het liquiditeitsrisico wordt overeenkomstig het standaardmodel van DNB op nihil gesteld.

Concentratierisico

Concentratierisico kan optreden als een goede spreiding van beleggingen of pensioenverplichtingen ontbreekt. In het standaardmodel van DNB voor de bepaling van het vereist eigen vermogen is het concentratierisico gelijkgesteld aan nihil.

Het pensioenfonds voldoet aan deze veronderstelling van een voldoende gediversifieerde beleggingsportefeuille en een voldoende evenwichtige demografische opbouw van de populatie. Indirect is ongeveer 5% (2022: 13%) van de totale beleggingsportefeuille geïnvesteerd in Duitse staatsobligaties en is ongeveer 9% (2022: 11%) geïnvesteerd in Nederlandse staatsobligaties. Op grond van de kredietwaardigheid van deze landen wordt het concentratierisico overeenkomstig het standaardmodel van DNB op nihil gesteld.

Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico dat optreedt bij de uitvoering van de pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten, als gevolg van niet afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Dit risico wordt beperkt door de ISAE 3402-rapportages die het pensioenfonds van de diverse uitvoerders ontvangt. Op grond van de Pensioenwet mag het operationeel risico in de solvabiliteitstoets van DNB op nihil worden gesteld, mits geen sprake is van een verhoogd risico. In 2023 (en 2022) is aan deze voorwaarde voldaan.

Actief risico

Actief risico is het risico dat het rendement van een beleggingsportefeuille afwijkt van de voor deze beleggingsportefeuille gehanteerde benchmark. Op basis van een ALM-studie wordt een strategische beleggingsmix bepaald. Ter beoordeling van de relatieve beleggingsresultaten wordt voor de afzonderlijke

beleggingscategorieën binnen de totale beleggingsportefeuille een benchmark bepaald, die worden geaggregeerd op portefeuilleniveau. Door middel van zowel actief beheer van de onderscheiden afzonderlijke beleggingsportefeuilles per assetcategorie (selectie van individuele vermogenstitels) als actief beheer van de totale portefeuille (afwijking van de strategische mix) wordt actief risico aangegaan. De benchmarkportefeuille dient dus als referentiekader voor de beoordeling van de relatieve beleggingsresultaten. Het actief risico wordt overeenkomstig het standaardmodel van DNB op nihil gesteld, omdat alleen passief in aandelen wordt belegd.

Toelichting op de rekening van baten en lasten

(bedragen in duizenden euro's)

12 Premiebijdragen

De feitelijke premie is als volgt samengesteld:

	2023	2022
Werkgeversdeel		
• Reguliere premie	8.578	8.218
• Extra premie	5.319	6.599
Totaal werkgeversdeel	13.897	14.817
Werknemersdeel	2.300	2.354
Totaal	16.197	17.171

De reguliere werkgeverspremie is gebaseerd op een doorsneepremie van 14,0% (2022: 14,0%) van het pensioengevend salaris. De (meeste) actieve deelnemers betalen een werknemerspremie gelijk aan 7,0% (2022: 7,0%) van de pensioengrondslag (pensioengevend salaris verminderd met de franchise). Het pensioengevend salaris is gemaximeerd op EUR 71.006 (2022: EUR 68.938).

Over 2023 is een extra premie door de werkgever betaald om te voorkomen dat de feitelijke premie lager zou zijn dan de gedempte kostendeckende premie, berekend op basis van de driejaarsgemiddelde rentetermijnstructuur DNB.

De kostendeckende premie overeenkomstig artikel 128 lid 1 Pensioenwet is als volgt samengesteld:

	2023	2022
Pensioenopbouw	8.764	14.656
Risicopremie overlijden	277	416
Opslag voor pensioenuitvoeringskosten	307	513
Solvabiliteitsopslag	1.318	2.291
Totaal	10.666	17.876

Deze premie wordt berekend op basis van de rentetermijnstructuur DNB primo verslagjaar. Voor 2023 bedraagt de hiervoor gehanteerde afgeleide gemiddelde marktrente 2,18% (2022: 0,68%).

De gedempte kostendeekkende premie volgens artikel 128 lid 2 Pensioenwet is als volgt samengesteld:

	2023	2022
Pensioenopbouw	13.177	14.286
Risicopremie overlijden	376	420
Opslag voor pensioenuitvoeringskosten	461	500
Solvabiliteitsopslag	1.976	2.236
Totaal	15.990	17.442

Voor de bepaling van deze gedempte kostendeekkende premie wordt als rekenrente het gemiddelde volgens de rentetermijnstructuur DNB over de voorgaande drie jaren gehanteerd. Voor 2023 bedraagt de gehanteerde rekenrente 0,93% (2022: 0,75%). Deze gemiddelde rekenrente is lager dan de gemiddelde marktrente (2,18%) hierdoor is de gedempte kostendeekkende premie hoger.

De feitelijke premie van EUR 16.197 duizend (2022: EUR 17.171 duizend) wordt jaarlijks getoetst aan een gedempte kostendeekkende premie. De feitelijke premie is EUR 207 duizend hoger (2022: EUR 271 duizend lager) dan de gedempte kostendeekkende premie.

13 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

	Direct	Indirect	Kosten	Totaal
2023				
Vastgoed	1.054	-5.261	-	-4.207
Aandelen	1.033	13.017	-	14.050
Vastrentende waarden	338	19.038	-	19.376
Beleggingen ter afdekking renterisico	258	8.637	-	8.895
Overig	17	-	-	17
	2.700	35.431	-	38.131
Niet toegerekende kosten vermogensbeheer			-296	-296
Totaal	2.700	35.431	-296	37.835
2022				
Vastgoed	1.069	-2.158	-	-1.089
Aandelen	394	-13.364	-	-12.970
Vastrentende waarden	281	-16.808	-61	-16.588
Beleggingen ter afdekking renterisico	398	-75.645	-192	-75.439
	-	-	-	-
	2.142	-107.975	-253	-106.086
Niet toegerekende kosten vermogensbeheer			-316	-316
Totaal	2.142	-107.975	-569	-106.402

De directe beleggingsopbrengsten betreffen rente, door beleggingsfondsen uitgekeerd dividend en van beheerders van beleggingsfondsen ontvangen rebates.

De indirecte beleggingsopbrengsten betreffen waardeveranderingen inclusief valutakoersverschillen.

De hiervoor weergegeven kosten van vermogensbeheer betreffen de rechtstreeks aan het pensioenfonds in rekening gebrachte kosten. De kosten die ten laste van beleggingsfondsen komen zijn hierin niet begrepen, maar zijn onderdeel van de waardeveranderingen. De ten laste van de beleggingsfondsen komende kosten kunnen worden onderscheiden in kosten van vermogensbeheer (vergoeding beheer beleggingen, bewaarloon en overige kosten) en transactiekosten. In de waardeveranderingen van de valutaderivaten zijn eveneens transactiekosten begrepen.

De kosten vermogensbeheer die direct ten laste van het pensioenfonds komen, maar niet zijn toegerekend aan de beleggingscategorieën, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2023	2022
Administratie en rapportage	136	128
Advies	160	137
Overig	-	304
Totaal	296	569

De niet rechtstreeks aan het pensioenfonds in rekening gebrachte kosten, die onderdeel zijn van de waardeveranderingen van de beleggingen, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2023	2022
Vastgoed	734	697
Aandelen	327	256
Vastrentende waarden	946	1.053
Beleggingen ter afdekking renterisico	218	235
Totaal	2.225	2.241

Dit betreft de onderliggende kosten van de beleggingsfondsen (look-through-principe). Deze kosten kunnen slechts door middel van schattingen worden vastgesteld.

De transactiekosten, die onderdeel zijn van de waardeveranderingen van de beleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2023	2022
Vastgoed	18	17
Aandelen	85	82
Vastrentende waarden	96	87
Beleggingen ter afdekking renterisico	83	26
Totaal	282	212

De transactiekosten worden berekend op basis van het look-through-principe. Dit wil zeggen dat behalve de in- en uitstapvergoedingen van beleggingsfondsen ook het aandeel in de door de beleggingsfondsen gemaakte aan- en verkoopkosten in aanmerking wordt genomen. De berekende kosten worden verlaagd

met het aandeel in de in- en uitstapvergoedingen van de beleggingsfondsen, die voor het beleggingsfonds immers opbrengsten vormen.

14	Overige baten pensioenactiviteiten		
		2023	2022
	Uitkeringen herverzekering	363	-
	Saldo	363	-

15	Pensioenuitkeringen		
		2023	2022
	Ouderdomspensioen	-8.375	-7.486
	Partnerpensioen	-1.757	-1.649
	Wezenpensioen	-26	-21
	Totaal periodieke pensioenuitkeringen	-10.158	-9.156
	Totaal afkopen pensioenen	-9	-22
	Totaal	-10.167	-9.178

16 Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en partnerpensioen. De pensioenopbouw wordt berekend op basis van de rentetermijnstructuur DNB primo verslagjaar.

		2023	2022
	Pensioenopbouw actieve deelnemers	-9.041	-15.072
	Toekomstige pensioenuitvoeringskosten	-307	-513
	Totaal	-9.348	-15.585

17 Indexering

		2023	2022
	Actieve deelnemers	-	-15.833
	Gewezen deelnemers	-	-9.950
	Gepensioneerden	-	-13.601
	Totaal	-	-39.384

De pensioenrechten van actieve deelnemers, de premievrije pensioenrechten van gewezen deelnemers en de ingegane pensioenen zijn per 1 januari 2024 niet veranderd (1 januari 2023: 9,57% verhoogd). De

toeslagverlening per 1 januari van het volgende jaar is opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen ultimo verslagjaar.

18 Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur DNB per balansdatum. Aan de voorziening pensioenverplichtingen wordt rente toegevoegd op basis van de éénjaarsrente volgens deze rentetermijnstructuur primo verslagperiode.

	2023	2022
Totaal	-10.219	1.991

De in het verslagjaar aan de voorziening pensioenverplichtingen toegevoegde rente is gebaseerd op de éénjaarsrente van 3,26% (2022: negatief 0,49%).

19 Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De hieronder opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen en kosten van de verslagperiode.

	2023	2022
Onttrekking pensioenuitkeringen	10.077	9.176
Onttrekking pensioenuitvoeringskosten	353	321
Totaal	10.430	9.497

20 Wijziging marktrente

De waarde van de pensioenverplichtingen verandert onder invloed van veranderingen in de rekenrente.

	2023	2022
Wijziging marktrente	-8.424	145.584
Wijziging UFR methodiek	-1.642	-5.102
Totaal	-10.066	140.482

De afgeleide rekenrente is in 2023 gedaald van 2,52% tot 2,29% en is in 2022 gestegen van 0,58% tot 2,52%.

21 Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de toevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen uit hoofde van pensioenrechten met betrekking tot inkomende waardeoverdrachten en de onttrekking aan de voorziening uit hoofde van pensioenrechten met betrekking tot uitgaande waardeoverdrachten.

	2023	2022
Pensioenrechten inkomende waardeoverdrachten	-621	-695
Pensioenrechten uitgaande waardeoverdrachten	639	1.400
Saldo	18	705

22 Wijziging actuariële grondslagen

De actuariële grondslagen zijn de uitgangspunten en veronderstellingen waarop de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is gebaseerd. Onder wijziging actuariële grondslagen is het effect van aanpassing van de bestandsgrondslagen, economische grondslagen en kostengrondslagen op de voorziening opgenomen.

	2023	2022
Levensverwachting	-	-4.674
Totaal	-	-4.674

Het effect van de wijziging van de levensverwachting is als volgt samengesteld:

	2023	2022
Overgang op prognosetafels AG 2022	-	-4.170
Wijziging correctiefactoren	-	-504
Totaal	-	-4.674

23 Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen

Onder overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen zijn opgenomen: actuariële resultaten en mutaties in de pensioenverplichtingen die niet onder een ander hoofd zijn opgenomen.

	2023	2022
Actuariële resultaten	-187	1.291
Totaal	-187	1.291

De actuariële resultaten zijn als volgt samengesteld:

	2023	2022
Kortlevenrisico	-12	1.253
Langlevenrisico	42	-57
Sterfte, per saldo	30	1.196
Overig, per saldo	-217	95
Totaal	-187	1.291

De overige actuariële resultaten van per saldo EUR 217 duizend verlies (2022: EUR 95 duizend winst) vloeien voor het grootste deel voort uit de gehanteerde flexibiliseringsfactoren met betrekking tot vervroeging dan wel uitstel van de pensioendatum, variatie van de hoogte van het pensioen en pensioenuitruil.

24 Saldo overdrachten van rechten

Hieronder is opgenomen het saldo van inkomende bedragen uit hoofde van overgenomen pensioenverplichtingen en uitgaande bedragen uit hoofde van overgedragen pensioenverplichtingen.

	2023	2022
Inkomende waardeoverdrachten	601	659
Uitgaande waardeoverdrachten	-544	-1.356
Totaal	57	-697

25 Overige lasten pensioenactiviteiten

	2023	2022
Overige lasten	-173	-228
Saldo	-173	-228

Overige informatie

Verbonden partijen

De werkgever en de bestuursleden worden aangemerkt als verbonden partijen.

Tussen het pensioenfonds en de werkgever is een uitvoeringsovereenkomst inzake de financiering en de uitvoering van de pensioenregeling gesloten.

De kosten van de uitvoering van de pensioenregeling zijn voor rekening van de werkgever. De kosten die ten laste van de werkgever zijn gekomen bedragen EUR 959 duizend (2022: EUR 797 duizend).

Het pensioenfonds heeft geen leningen verstrekt aan bestuursleden en heeft ook anderszins geen vorderingen op bestuursleden. Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de paragraaf Bezoldiging bestuurders hierna.

Medewerkers

Het pensioenfonds heeft geen personeel in dienst.

Bezoldiging bestuurders

De bestuurders van het pensioenfonds die niet in dienst zijn van de werkgever ontvangen een vergoeding, die voor rekening van de werkgever komt.

Honorarium onafhankelijke accountant

De aan het verslagjaar toegerekende accountants honoraria zoals bedoeld in artikel 382a Boek 2 BW bedragen totaal EUR 59 duizend (2022: EUR 55 duizend).

	2023	2022
Controle jaarrekening en jaarstaten	59	55
Overige controleopdrachten	-	-
Fiscale adviesdiensten	-	-
Andere niet-controlediensten	-	-
Totaal	59	55

De vermelde honoraria hebben betrekking op het gehele netwerk waarvan de accountantsorganisatie die is belast met de wettelijke jaarrekeningcontrole deel uitmaakt.

Belastingen

Het pensioenfonds is op grond van de aard van de activiteiten vrijgesteld van belastingheffing voor de vennootschapsbelasting.

Toezichthouder

DNB heeft in 2023 en 2022 aan het pensioenfonds geen boetes of dwangsommen opgelegd.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen relevante gebeurtenissen na balansdatum.

Hilversum, 21 juni 2024
Bestuur

5. Overige gegevens

Resultaatsbestemming volgens statuten

Resultaatsbestemming volgens statuten is opgenomen op pagina 42

Actuariële verklaring

De actuariële verklaring is opgenomen op pagina 83

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring is opgenomen op pagina 81.

Resultaatsbestemming volgens statuten

Conform artikel 3 van de statuten wordt het maken van winst niet beoogd. Dientengevolge zal het saldo van baten en lasten ten gunste van dan wel ten laste van de overige reserve worden gebracht. Het resultaat over boekjaar 2023 is ten laste van de overige reserve gebracht.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting IFF Pensioenfonds te Hilversum is aan Sprenkels & Verschuren B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting IFF Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Sprenkels & Verschuren B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 3.338.000.

Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 165.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting IFF Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende.

Amsterdam, 21 juni 2024

drs. D.H. Kleinloog

verbonden aan Sprenkels & Verschuren B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting IFF Pensioenfonds

Verklaring over de jaarrekening 2023

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting IFF Pensioenfonds ('de stichting') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek ('BW').

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023 van Stichting IFF Pensioenfonds te Hilversum gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2023;
- de rekening van baten en lasten over 2023; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting IFF Pensioenfonds zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot fraude en continuïteit, en de aangelegenheden daaruit, bepaald in de context van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie ter ondersteuning van ons oordeel, zoals onze bevindingen en observaties ten aanzien van de controleaanpak frauderisico's en de controleaanpak continuïteit, moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat.

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in Stichting IFF Pensioenfonds en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort. Wij verwijzen naar de paragraaf ontwikkelingen in het verslag van het bestuur, waarin het bestuur de conclusie van haar frauderisicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de interne beheersing geëvalueerd, waaronder de jaarlijks geactualiseerde Systematische Integriteit Risico Analyse (SIRA), de gedragscode, klokkenluidersregeling, incidentenregistratie en voor zover wij dat noodzakelijk achtten voor onze controle, de werking getoetst van deze interne beheersmaatregelen.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij de leden van het bestuur of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Geïdentificeerde frauderisico's

Doorbreken van de interne beheersingsmaatregelen

Volgens de controlestandaarden is het risico dat het management de interne beheersingsmaatregelen doorbreekt in alle entiteiten aanwezig. Inherent bevindt het management van een entiteit zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het management of het bestuur in:

- journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;
- schattingen;
- significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening.

Onze controlewerkzaamheden en observaties

Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten. Wij hebben getoetst of de journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn aangebracht aanvaardbaar zijn.

Wij zijn alert geweest op mogelijk significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsvoering van de stichting of die in een ander opzicht ongebruikelijk lijken in het licht van zowel ons inzicht in de stichting en de omgeving als andere tijdens de controle verkregen informatie.

Daarnaast hebben wij de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing voor het maken van schattingen. Ten aanzien van de belangrijkste schattingen, zijnde de waardering van de (niet-beursgenoteerde) beleggingen en de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen ten aanzien van de fondsspecifieke elementen, hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- De werking van de controlemaatregelen bij de serviceorganisaties geëvalueerd.
 - Het valideren van de aan beleggingen toegekende waarderingen aan de hand van de vanuit de fondsmanagers verkregen informatie omtrent de *net asset value*.
 - Het uitvoeren van retrospectieve werkzaamheden om de kwaliteit van het schattingsproces omtrent de beleggingen die zijn gewaardeerd op basis van *net asset value* te toetsen.
 - Evaluatie van de gehanteerde actuariële grondslagen aan de hand van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving.
 - Gegevensgerichte testwerkzaamheden op de fondsspecifieke ervaringssterfte en de opslag voor toekomstige administratie en excassokosten.
-

-
- Evaluatie van de uitkomsten van de actuariële analyse over 2023, waaronder de grondslagen, en bespreking van deze analyse met het fonds en de certificerende actuaris.

In het kader van onze verantwoordelijkheid als accountant van het fonds hebben wij de certificerende actuaris instructies gestuurd. De certificerende actuaris heeft bij de technische voorzieningen mede aan de hand van de administratieve basisgegevens ('pensioenaanspraken') een actuariële verklaring afgegeven. Waarbij een belangrijk deel van de bepaling van de technische voorziening is gebaseerd op algemeen aanvaarde actuariële veronderstellingen.

-
- Wij hebben kennisgenomen van het certificeringsrapport en de afgegeven actuariële verklaring, en dit met het fonds en de certificerende actuaris besproken.
 - De certificerende actuaris heeft in zijn verklaring aangegeven dat de stichting voldoet aan de relevante artikelen van de Pensioenwet.
 - Wij hebben naar aanleiding van onze controle en de uitkomsten daarvan, de beleggingen en voorziening pensioenverplichting beoordeeld op aanwijzingen van tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude. Wij hebben dergelijke aanwijzingen niet geïdentificeerd.
 - Wij hebben kennisgenomen van de toelichtingen op de technische voorzieningen en beleggingen en deze getoetst aan de (toelichtings)vereisten uit de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het bestuur.

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd. Ook hebben we kennisgenomen van correspondentie met toezichthouders en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie, waaronder de door het fonds opgestelde SIRA (Systematische Integrale Risico Analyse) en om inlichtingen verzocht bij het management en het bestuur. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormt voor fraude of het niet naleven van wet- en regelgeving. Indien daar sprake van was, hebben wij onze evaluatie van het risico van fraude en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd..

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de bedrijfsactiviteiten van het fonds voor ten minste twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere het verkrijgen van controle-informatie omtrent het continuïteitsrisico en de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling bij de vaststelling van bedragen en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen.

Op basis van de verkregen controle-informatie hebben wij vastgesteld of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het fonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten.

Pensioenfondsen zijn op grond van de wetgeving gehouden om een adequate vermogensdekking, het vereist eigen vermogen, aan te houden. Het vereist eigen vermogen wordt op basis van het financieel toetsingskader bepaald. Als de dekkingsgraad van een pensioenfonds lager is dan het vereist eigen vermogen, moet een herstelplan worden opgesteld waaruit blijkt hoe het fonds het eigen vermogen op het vereiste niveau brengt. Als het fonds niet kan voldoen aan het herstel zullen aanvullende maatregelen moeten worden getroffen. Daar waar nodig zullen de rechten van de (gewezen) deelnemers moeten worden aangepast zodat weer aan het vereist eigen vermogen wordt voldaan.

Zoals vermeld in de jaarrekening opgenomen toelichting 8. 'Stichtingskapitaal en reserves' beschikt het fonds op balansdatum over een vermogen van €102.482.000, waaruit blijkt dat het fonds voldoende solvabel is. Het bestuur heeft de continuïteitsbeoordeling voor ten minste twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening uitgevoerd en geen gebeurtenissen of omstandigheden geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de stichting om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's). Wij verwijzen naar de paragraaf ontwikkelingen in het verslag van het bestuur, waarin het bestuur haar continuïteitsbeoordeling heeft opgenomen.

Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- Overwegen of de continuïteitsbeoordeling van het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben gekregen.
- Inwinnen van inlichtingen bij het bestuur over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling.

Wij zijn van mening dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is en, op basis van de verkregen controle-informatie, er geen onzekerheid van materieel belang met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden bestaat die gerede twijfel kan doen ontstaan over de mogelijkheid van de stichting om haar continuïteit te handhaven.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in het jaarverslag anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid en is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de controlestandaarden is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer hier sprake van is.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Rotterdam, 27 juni 2024
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

E. Briennesse RA

Bijlage A - Trefwoorden

Actuaris

Adviserende: Adviseur, gespecialiseerd in de (levens)verzekeringswiskunde.

Waarmerkende: De actuaris die bevoegd is tot het waarmerken van de actuariële staten.

Beleggingsopbrengsten

De beleggingsopbrengsten en -winsten worden op diverse manieren omschreven. Onderstaand de verklaring van de begrippen, welke in dit jaarverslag worden gebruikt.

Directe beleggingsopbrengsten:

Alle opbrengsten uit exploitatie onroerende goederen, dividend en rente.

Indirecte beleggingsopbrengsten:

Alle resultaten bij verkoop van beleggingen, alsmede herwaardering van de beleggingen op reële waarde per einde van het boekjaar.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde dekkingsgraad over de laatste twaalf maanden.

Contante waarde van de pensioenverplichtingen

Het bedrag dat op dit moment nodig is om in de toekomst een of meer betalingen mee te kunnen verrichten, waarbij rekening is gehouden met rente en – als het gaat om uitkeringen op basis van levensverzekeringen – met actuariële grondslagen.

Dagelijks Bestuur

De voorzitter, secretaris en penningmeester van het fonds.

Dekkingsgraad

De verhouding tussen enerzijds de contante waarde van de op dat moment geldende reglementaire pensioenaanspraken en anderzijds het aanwezige vermogen. Het aanwezige vermogen is de som van de contante waarde van pensioenaanspraken die op dat moment zijn gefinancierd en de eventuele algemene en extra reserve.

Directie

De directie van International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V.

Financieel toetsingskader

Benaming van het toezichtregime dat per 1 januari 2007 van toepassing is op de financiële positie en het financiële beleid van pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen.

Fonds

Stichting IFF Pensioenfonds, voorheen Stichting pensioenfonds voor het personeel van International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V.

Franchise

Het deel van het pensioengevend salaris, dat niet meetelt voor de pensioenopbouw bij het fonds. Over dit deel van het salaris verzorgt de overheid het pensioen middels AOW en mogelijk Anw.

Gewezen deelnemers

Personen, die voor de pensioendatum, anders dan wegens overlijden, de deelneming in het fonds hebben beëindigd en premievrije rechten hebben verworven op ouderdomspensioen en eventueel nabestaandenpensioen bij overlijden.

Nabestaanden

Onder nabestaanden worden verstaan de echtgenoot, echtgenote of partner van een overleden actieve, gewezen of gepensioneerde deelnemer.

Onbepaalde partner

De methode, waarbij iedere deelnemer geacht wordt gehuwd te zijn met een partner met een vast leeftijdsverschil.

Overlevingstafel

Een van de meest belangrijke gegevens die nodig zijn bij de bepaling van de pensioenlasten is de te bereiken leeftijd; ofwel de kans van overleven tot een bepaalde leeftijd (overlevingskans). De overlevingstafel is een tabel die de overlevingskans weergeeft op grond van waarnemingen in een bepaalde periode.

Partner

Onder partner wordt verstaan de ongehuwde persoon van 18 jaar of ouder met wie de ongehuwde deelnemer samenleeft, mits er geen bloed- of aanverwantschap in de rechte lijn bestaat, er een notarieel verleden samenlevingscontract is opgemaakt en de samenwoning ten minste een jaar bestaat.

Premievrije rechten

De bij beëindiging van de deelneming voor de pensioendatum (bij ontslag) verworven pensioenrechten.

Rekenrente

De rente waarvan men uitgaat bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen.

Risicodragend

Onder risicodragend vermogen, ook wel zakelijke waarden genoemd, wordt verstaan de beleggingen waarvan niet met zekerheid vaststaat of en zo ja wanneer het geïnvesteerde vermogen wordt terugontvangen. Ook is vooraf niet bekend wat de vergoeding voor het gebruik van dat vermogen zal zijn. De praktijk leert dat op lange termijn het rendement gunstiger is dan dat op risicomijdend vermogen.

Risicomijdend

Onder risicomijdend vermogen wordt verstaan de beleggingen waarvan de hoogte van het terug te ontvangen bedrag en het tijdstip waarop dat zal gebeuren van tevoren afgesproken zijn. Ook de hoogte van de vergoeding voor het gebruik van het vermogen is bekend. In het algemeen is het rendement lager dan bij risicodragend vermogen. Door het wijzigen van de rentestand kan de marktwaarde van obligaties van jaar tot jaar aanzienlijk veranderen, zodat wel degelijk enig risico wordt gelopen.

Vennootschap

International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V.

Onder de vennootschap vallen de volgende juridische entiteiten:

- International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) Holding B.V.
- Aromatics Holding Ltd.

Bijlage B - Afkortingen

AAG	Actuaris Actuarieel Genootschap
ABTN	Actuariële en bedrijfstechnische nota
ALM	Asset Liability Management
AnW	Algemene nabestaandenwet
AOW	Algemene ouderdomswet
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BAC	Beleggingsadviescommissie
BW	Burgerlijk Wetboek
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
DNB	De Nederlandsche Bank
FTK	Financieel toetsingskader
IFF	International Flavors & Fragrances I.F.F. (Nederland) B.V.
IORP II	Institutions for Occupational Retirement Provision Directive
MSCI	Morgan Stanley Capital International
SFH	Sleutelfunctiehouder
RMC	Risicomanagementcommissie
VO	Verantwoordingsorgaan